

UCHWAŁA NR XIII/101/08
RADY MIEJSKIEJ W KLESZCZELACH

z dnia 30 kwietnia 2008 r.

w sprawie przyjęcia Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Kleszczele na lata 2008 - 2013.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203, z 2005 r. Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz. 1457, z 2006 r. Nr 17, poz. 128 i Nr 181, poz. 1337 oraz z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974 i Nr 173, poz. 1218) uchwala się, co następuje:

§ 1. Uchwala się Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Kleszczele na lata 2008-2013, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

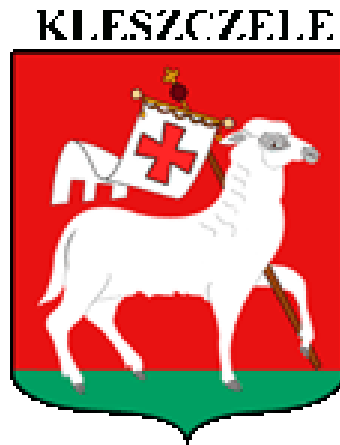
§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Kleszczel.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem powzięcia.

Przewodniczący Rady

mgr inż. Paweł Szatyłowicz

Załącznik
do uchwały Nr XIII/101/08
Rady Miejskiej w Kleszczelach
z dnia 30 kwietnia 2008 r.

**PLAN ROZWOJU LOKALNEGO
GMINY
KLESZCZELE
NA LATA 2008 - 2013**

Spis treści

1. Wstęp	3
2. Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego	4
3. Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza na obszarze objętym wdrażaniem Planu Rozwoju Lokalnego	4
3.1 Położenie, powierzchnia, ludność	4
3.2 Środowisko przyrodnicze	6
3.3 Zasoby wodne	11
3.4 Gospodarka ściekowa	13
3.5 Elektroenergetyka	13
3.6 Powietrze atmosferyczne	14
3.7 Hałas	14
3.8 Gospodarka odpadami stałymi	15
4. Turystyka i krajobraz kulturowy	15
5. Współpraca z zagranicą	16
6. Zagospodarowanie przestrzenne	17
6.1 Cele rozwoju przestrzennego gminy Kleszczele	18
6.2 Kierunki i zadania ochrony wartości i zasobów środowiska przyrodniczego	19
6.3 Kierunki i zadania ochrony dóbr kultury	21
6.4 Kierunki i zadania rozwoju infrastruktury społecznej	21
6.5 Warunki przekształceń i rozwoju usług	21
6.6 Kierunki i zadania rozwoju gospodarczego gminy Kleszczele	22
6.7 Kierunki rozwoju przemysłu	22
6.8 Kierunki rozwoju rolnictwa i leśnictwa	22
6.9 Kierunki rozwoju obszarów wypoczynkowych	23
6.10 Kierunki i zadania rozwoju komunikacji gminy Kleszczele	23
6.11 Szlaki rowerowe, konne i piesze	24
6.12 Stacje paliw i miejsca obsługi pojazdów	24
7. System komunikacyjny	25
8. Ograniczenia i problemy rozwoju gminy Kleszczele	26
9. Gospodarka	29
10. Sfera społeczna	31
11. Rynek pracy w gminie Kleszczele	31
12. Pomoc społeczna i opieka zdrowotna	32
13. Edukacja i wychowanie	33
14. Kultura i sztuka	33
15. Zadania polegające na poprawie sytuacji na obszarze gminy Kleszczele	34
16. Plan realizacji zadań i projektów	39
17. Powiązanie projektów z innymi działaniami	40
18. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć Planu Rozwoju Lokalnego	40
19. Plan finansowy na lata 2008-2013	42
20. System wdrażania	44
21. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej	45

1. WSTĘP

Plan Rozwoju Lokalnego to dokument, który przedstawia zintegrowane kompleksowe działania będące realizacją strategii społeczno-gospodarczej Gminy Kleszczele na lata 2008 – 2013. Strategia ta jest definiowana jako stan gotowości gminy do kreowania społecznych programów rozwoju i przyjmowania programów strukturalnych Unii Europejskiej. Plan Rozwoju Lokalnego określa nie tylko ogólne cele (jak ma to miejsce przy tworzeniu strategii), lecz konkretne zadania, terminy ich realizacji oraz sposoby finansowania. Poszerza to możliwości inwestycyjne, umożliwia koncentrację inwestycji, a tym samym zwiększa szybkość ich realizacji, jednocześnie zmniejszając koszty.

Czas realizacji zadań, o których mowa w Planie Rozwoju Lokalnego jest tożsamy z okresem programowania Unii Europejskiej i zawiera się w latach 2008 – 2013. Rezultaty i oddziaływania niektórych zadań, szczególnie tych rozpoczętych w latach 2010 – 2013 obejmą także następny okres programowania.

Dokument jest spójny z rozporządzeniami dotyczącymi okresu programowania 2007-2013 przede wszystkim z:

- Rozporządzeniem Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności,
- Rozporządzeniem (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- jak również - pod względem celów i priorytetów - z Narodowym Planem Rozwoju na lata 2007 - 2013, a także z Narodową Strategią Spójności, horyzontalnymi Programami Operacyjnymi oraz Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podlaskiego.

Plan Rozwoju Lokalnego:

- a) przedstawia sytuację społeczno-ekonomiczną gminy Kleszczele,
- b) diagnozuje najważniejsze problemy/bariery oraz szanse rozwoju gminy,
- c) formułuje cele,
- d) zawiera opis, szacunkowy koszt oraz przewidywany termin podjęcia działań zmierzających do osiągnięcia rozwoju społecznego i gospodarczego.

W Planie oszacowane zostały także spodziewane efekty planowanych interwencji i ich wpływ na przebieg procesów rozwojowych; wskazano kierunki zaangażowania środków funduszy strukturalnych oraz środków własnych gminy.

Plan Rozwoju Lokalnego dla gminy Kleszczele na lata 2008 - 2013 będzie służył jako punkt odniesienia dla działań o charakterze rozwojowym, podejmowanych wyłącznie z zasobów środków własnych, jak również pozwoli określić wysokość interwencji z funduszy unijnych.

Strategie bądź plany rozwoju mogą przyjmować różne formy w zależności od problemów, które chce się rozwiązać. Generalnie, dotyczą one różnych dziedzin życia społeczno-gospodarczego. Jest jednak cecha, która wyróżnia plany rozwoju lokalnego na tle innych strategii gospodarczych. Jest nią lokalny punkt odniesienia ograniczający się do określonej jednostki terytorialnego podziału kraju, będącej lokalnym, odrębnym systemem społecznym i gospodarczym. W tym kontekście Plan Rozwoju Gminy Kleszczele ma być nie tylko narzędziem polityki samorządu lokalnego umożliwiającym wspieranie procesów rozwojowych, lecz również wyrazem aspiracji społeczności gminy i woli osiągnięcia wspólnych celów.

W przypadku planowania rozwoju lokalnego, powinien być to proces przebiegający dwukierunkowo: odgórny system wspierania realizacji celów strategii poprzez wsparcie finansowe, doradcze i specjalistyczne, udzielane przez określone instytucje i struktury zewnętrzne, ale także oddolny proces wspierania realizacji celów przez społeczności lokalne. Zatem projektowany w planie zrównoważony rozwój lokalny gminy Kleszczele będzie możliwy tylko wówczas, gdy wokół wytyczonych dla niego kierunków uda się skupić szeroko rozumianą społeczność lokalną oraz uzyskać przychylność i akceptację struktur i instytucji nadrzędnych.

W zaproponowanym Planie Rozwoju Lokalnego respektowane są zatem zarówno potrzeby rozwoju gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy, polepszania warunków ekonomicznych i szeroko rozumianej jakości życia mieszkańców, jak również respektowanie filozofii działania wynikającej z koncepcji ekorozwoju. Praca nad budową Planu przebiegała zgodnie z podstawowymi zasadami planowania strategicznego, którego model w literaturze przedstawiany jest najczęściej w postaci cyklu: analiza - planowanie – wdrażanie - ocena, która w kolejnej fazie przyjmuje postać ewaluacji i korekty planów. Zgodnie z tym modelem formułowanie Planu Rozwoju Lokalnego zostało poprzedzone identyfikacją problemów i oczekiwań.

2. Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego

Plan Rozwoju Lokalnego obejmuje teren gminy Kleszczele tj. 14 sołectw oraz miasto Kleszczele:

- Biała Straż
- Dasze
- Dobrowoda
- Gruzka
- Piotrowszczyzna
- Pogreby
- Policzna
- Kuraszewo
- Repczyce
- Saki
- Suchowolce
- Toporki
- Żuki
- Zaleszany

Czas realizacji zostaje uzależniony od okresów programowania. W związku z tym działania zaplanowane na lata 2008 - 2013 realizowane będą obligatoryjnie, a działania zaplanowane na lata 2013 – 2015 fakultatywnie.

3. Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza na obszarze objętym wdrażaniem Planu Rozwoju Lokalnego

3.1 Położenie, powierzchnia, ludność

Gmina Kleszczele o ogólnej powierzchni 14262 ha położona jest w południowo-wschodniej części województwa podlaskiego. Od wschodu teren gminy przylega do granicy Państwa, od południa graniczy z gminą Czeremcha i Milejczyce, od zachodu - z gminą Boćki,

od północy z gminą Orla i Dubicze Cerkiewne. Gmina jest jedną z kilkuset gmin leżących na terenie obszaru funkcjonalnego Zielonych Płuc Polski. Ponadto gmina położona jest na obrzeżach Puszczy Białowieskiej (jedyne polski obiekt przyrodniczy wpisany na listę Dziedzictwa Światowego).

Według fizyczno-geograficznej regionalizacji Polski (wg. Kondrackiego) gmina położona jest w podprovincji Wysoczyzny Podlasko-Białoruskiej, makroregionie Niziny Północno-Podlaskiej i mezoregionie Równiny Bielskiej. Według podziału geobotanicznego (wg. Szafera) gmina znajduje się w Dziale Bałtyckim, Poddziale Pasa Wielkich Dolin, Krainie Podlaskiej i Okręgu Północno – Podlaskim.

Rozmieszczenie terytorialne ludności na określonym obszarze jest czynnikiem decydującym o skali i zasięgu oddziaływania systemu osadniczego na środowisko przyrodnicze.

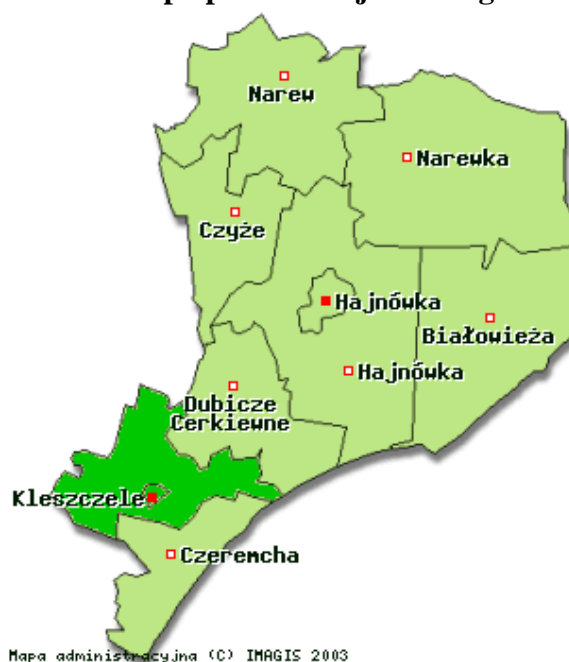
Historia terenu gminy Kleszczele przyczyniła się do wykształcenia i utrwalenia pogranicza kulturowego. Najstarsze spotykane ślady obecności ludzkiej na naszych terenach pochodzą z epoki neolitu. Przenikanie się wpływów kultur zarubienieckiej i przeworskiej pod koniec okresu prehistorycznego i w pierwszych wiekach naszej ery świadczy o zróżnicowaniu ludności ówczesznie zamieszkującej ten teren.

W obrębie powiatu hajnowskiego występują duże zróżnicowania na poziomie gmin pod względem ilości osób przypadających na 1 km² powierzchni. Najmniej osób przypada statystycznie w gminie Narewka (12 osób), Dubicze Cerkiewne (12 osób) i Białowieża (13 osób). Najwięcej osób w mieście Hajnówka (1029 osób) i gminie Czeremcha (37 osób), Kleszczele (20 osób) oraz Czyże (19 osób).

Najrzadsza sieć osadnicza występuje na terenie gminy Białowieża. Średnio jedna wieś w tej gminie przypada na 22,6 km² powierzchni, następnie w gminie Kleszczele (7,9 km²) i Hajnówka (7,7 km²). Największa gęstość sieci osadniczej występuje w gminie Narew (5,0 km²), Dubicze Cerkiewne (5,2 km²) i Czeremcha (5,4 km²).

Analizując wskaźnik syntetyczny gęstości osadnictwa gmin powiatu hajnowskiego obejmujący gęstość zaludnienia, liczbę ludności na miejscowość i gęstość miejscowości można stwierdzić, że najbardziej zurbanizowanym obszarem na terenie powiatu hajnowskiego jest miasto Hajnówka ze wskaźnikiem 2,929, a spośród gmin najwyższy wskaźnik gęstości osadnictwa osiągnęła gmina Białowieża (1,025), Hajnówka (0,359) i Kleszczele (0,358). Najniższy wskaźnik osiągnęły gminy Narew (0,243) i Dubicze Cerkiewne (0,246).

Mapa powiatu hajnowskiego

System osadniczy i ludność.

Wyszczególnienie	Powierzchnia w km ²	Miejscowości wiejskie	Sołectwa	Ludność ogółem	Ludność na 1 km ²	Średnia powierzchnia na 1 miejscowość w km ²	Syntetyczny wskaźnik gęstości osadnictwa
Powiat hajnowski ogółem							
Ogółem	1624	240	155	47830	29	812	X
Gmina miejska							
Hajnówka	21	x	x-	21918	1029	21	2,929
Gmina miejsko-wiejska							
Kleszczele ogółem	143	18	14	2873	20	7,5	0,358
Kleszczele miasto	47	-	x	1428	31	47	
Gminy wiejskie							
Białowieża	203	9	8	2664	13	22,6	1,025
Czeremcha	97	18	12	3619	37	5,4	0,284
Czyże	135	23	18	2526	19	5,8	0,282
Dubicze Cerkiewne	151	29	17	1869	12	5,2	0,246
Hajnówka	293	38	25	4277	15	7,7	0,359
Narew	242	48	38	4097	17	5,0	0,243
Narewka	339	57	23	3987	12	6,3	0,294

Źródło GUS Białystok www.stat.gov.pl , rok 2006

3.2 Środowisko przyrodnicze

3.2.1. Krajobraz i rzeźba terenu

Gmina Kleszczele zlokalizowana jest w północnej części mezoregionu Równiny Bielskiej, wchodzącej w skład makroregionu Niziny Północnopodlaskiej.

Równina Bielska jest obszarem o płaskorówninnej, lekko falistej budowie. Cała północno-wschodnia część gminy jest równiną gliniastą, urozmaiconą przez liczne wzgórza czołowomorenowe. Rzeźba jest tu w znacznym stopniu zamaskowana przez pokrywę leśną.

Najbardziej rozległą i czytelną formą morfologiczną jest morena czołowa składająca się z kilku wzgórz okolicy Dobrowody. Wysokości bezwzględnie w obrębie tej formy sięgają 186 m n.p.m. Formę tą przecina wał ozu o dość krętym przebiegu i nierównej linii brzegowej. W najwyższym punkcie osiąga wysokość 195 m n.p.m. Dodatkowo charakteryzuje się dość dużym kątem nachylenia zboczy.

Pagórki czołowomorenowe występujące między Kleszczelami i Zaleszanami są słabiej czytelne w morfologii terenu. Wznoszą się one do wysokości 184 m n.p.m. Najczęściej jednak do 175 m n.p.m. i mają małe nachylenie zboczy. Równina gliniasta wykazuje łagodny spadek w kierunku północno - zachodnim.

Drugim elementem morfologicznym gminy jest dolina Nurca. Dolina ta początkowo (od granicy z gminą Czeremcha po Kolonię Serdeburki) jest bardzo wąska - ok. 150 m i ma przebieg południkowy.

Na wysokości kolonii Serdeburki dolina zmienia przebieg na północno - zachodni i znacznie rozszerza się przekraczając na zachodniej granicy gminy szerokość 2 km.

Dolina Nurca jest płaskim, zatorfionym obniżeniem. Dno doliny w okolicy Kleszczel znajduje się na wysokości ok. 159 m n.p.m., na północno - zachodniej granicy gminy - na wysokości 153 m n.p.m. Leży więc ono ok. 10 m poniżej otaczających ją form lodowcowych.

Od strony południowo - zachodniej dolinę Nurca ograniczają lodowcowe formy szczelinowe-kemy oraz ozy tworzące ciągi wzgórz o przebiegu północno- zachodnim.

Pagórki kemowe występują między miejscowościami Pogreby na zachodzie i szosą Kleszczele - Czeremcha na wschodzie. Tworzą one izolowane wzgórza o zarysie mniej więcej izometrycznych i łagodnych zboczach. Wysokości bezwzględne tych wzgórz dochodzą do 178 m n.p.m. Nieco dalej na południe występują dwa ciągi wzgórz ozowych. Ciągą się od miejscowości Gruzka poprzez Dasze w kierunku Czeremchy. Tworzą charakterystyczne wydłużone wzgórza o przebiegu północno - południowym, którego wysokości w rejonie Dasz przekraczają 183 m n.p.m. Powierzchnia otaczającej je równiny gliniastej znajduje się kilka metrów niżej.

Sieć rzeczną gminy stanowi rzeka Nurzec wraz z dopływem Dobrywódki, rzeka Policzna oraz Biała. Współczesne procesy geomorfologiczne na obszarze gminy nie powodują istotnych zmian w rzeźbie terenu - brak zagrożeń erozją wodną. Niewielkie zmiany w krajobrazie powodowane są dorywczą, chaotyczną powierzchnią eksploatacją zasobów geologicznych.

3.2.2. Klimat

Gmina Kleszczele położona jest w klimacie Krainy Wielkich Dolin w klimatycznej Krainie Wysoczyń Północno-Podlaskich

Obszar gminy Kleszczele cechuje się elementami klimatu kontynentalnego umiarkowanego ciepłego i umiarkowanego wilgotnego.

Warunki klimatyczne gminy Kleszczele są typowe dla regionu północno-wschodniej Polski. Poniższą charakterystykę klimatu obszaru gminy oparto o dane meteorologiczne ze stacji Bielsk Podlaski i Boćki zawarte w opracowaniach:

- Klimat województwa białostockiego - S. J. Pióro - 1973 r.
- Klimat województwa podlaskiego - A. Górniak - 2000 r.

3.2.3. Temperatura

Nizina Północnopodlaska cechuje się najniższymi temperaturami powietrza spośród wszystkich nizinnych obszarów Polski.

Województwo podlaskie znajduje się w dominacji zachodniej cyrkulacji mas powietrza. Z kierunku zachodniego napływa około 36% mas powietrza, z kierunku wschodniego około 29%. W latach 1961-1995 przeważały w skali roku cyrkulacje antycyklonowe (prawie 41%) nad cyklonowymi (32%) oraz przejściowymi (27%).

Z napływem mas powietrza ściśle wiąże się ciśnienie atmosferyczne, które na terenie gminy wynosiło średnio 997 hPa i wahało się w przedziale od 954 hPa do 1031 hPa.

Najbliższe stacje meteorologiczne znajdują się w mieście Bielsk Podlaski i Boćkach.

3.2.4 Opady atmosferyczne

Najwięcej opadów deszczu przypada na miesiące letnie (od maja do sierpnia). Dni mglistych w skali roku odnotowuje się 45-47, głównie późną jesienią i wczesną wiosną.

Opady śniegu stanowią około 21%-23% wszystkich opadów atmosferycznych, natomiast pokrywa śnieżna utrzymuje się przez ok. 95 dni.

Zachmurzenie na terenie gminy jest zróżnicowane przestrzennie. Tereny położone na wschodzie mają większe zachmurzenie średnie. Średnie roczne zachmurzenie na terenie gminy Kleszczele wynosiło 6,9 (w skali 8-stopniowej). Największe średnie zachmurzenie występuje od listopada do lutego, a najmniejsze od maja do września. Na terenie gminy odnotowuje się średnio w roku około 150 dni pochmurnych i około 26,3 pogodnych.

Odnotowane nasłonecznienie w miesiącach od listopada do stycznia kształtowało się średnio 1,2 h, a w okresie od maja do sierpnia 7,3 h.

Średnia roczna prędkość wiatru na terenie gminy wynosiła 2,2 m/s. Dominują wiatry wiejące z kierunku południowo-zachodniego.

Ogół przedstawionych czynników opisujących klimat powoduje, że warunki te charakterystyczne są dla klimatu kontynentalnego cechującego się długą zimą i krótkim przedwiośniem.

3.2.5. Gleby

Skalami glebotwórczymi na terenie gminy są utwory czwartorzędowe zlodowacenia środkowopolskiego oraz późniejsze utwory organiczne. Wśród utworów czwartorzędowych przeważają piaski całkowite, które zajmują około 60% powierzchni użytków rolnych gminy.

Szacunkowy udział poszczególnych rodzajów skał macierzystych w budowie pokrywy glebowej tego terenu przedstawia się następująco:

- Gliny - 9,3%
- Piaski gliniaste na glinie - 11,9%
- Piaski gliniaste przechodzące w piasek luźny - 59,0%
- Utwory organiczne na piasku luźnym - 13,9%

- Utwory organiczne całkowite - 5,0%

3.2.6. Waloryzacja przyrodnicza gleb

Pod względem typologicznym i gatunkowym gleby gminy Kleszczele są zróżnicowane. Są to:

- gleby pseudobielicowe - wytworzone z glin, piasków naglinowych i piasków całkowitych; zajmują 12,8% powierzchni użytków rolnych (występują w obrębach geodezyjnych: Zaleszany, Suchowolce, Dasze, Żuki i Kleszczele).
- gleby brunatne - wytworzone się z piasków całkowitych i piasków naglinowych; zajmują 45,4% powierzchni użytków rolnych (występują w obrębach geodezyjnych: Zaleszany, Suchowolce, Saki, Dasze, Żuki, Gruzka, Kleszczele)
- czarne ziemie-występują głównie w obniżeniach terenowych i dolinach rzecznych, zajmują 13,1% powierzchni użytków rolnych (występują w obrębach geodezyjnych: Zaleszany, Suchowolce, Dasze, Dobrowoda, Saki i Kleszczele).
- czarne ziemie glejowe - występują w obniżeniach terenowych o utrudnionym odpływie wód powierzchniowych, pod użytkami zielonymi; zajmują 0,5% powierzchni użytków rolnych (głównie w obrębach geodezyjnych: Pogreby, Saki, Piotrowszczyzna, Kleszczele i Dobrowoda).
- gleby murszaste i murszowo - mineralne - wytworzyły się z płytkich gleb torfowych położonych na obrzeżach dolin rzecznych oraz w obniżeniach terenowych po zmianie stosunków wodnych; zajmują 13,4% powierzchni użytków rolnych. Występują pod użytkami zielonymi (głównie w obrębach geodezyjnych: Pogreby, Saki, Kleszczele, Dobrowoda, Piotrowszczyzna i Biała Straż)

3.2.7. Surowce mineralne

Występowanie surowców mineralnych na obszarze gminy ściśle wiąże się z utworami czwartorzędowymi. Występują one przeważnie w przypowierzchniowej warstwie wspomnianych wyżej utworów i są eksploatowane metodą odkrywkową.

Obecnie na terenie gminy eksploatowane jest wyłącznie kruszywo grube i drobne, głównie na potrzeby lokalne miejscowej ludności.

3.2.8. Użytkowanie gruntów

	Miasto Kleszczele	Gmina Kleszczele	RAZEM
	ha	ha	ha
Powierzchnia ogółem	4671	9618	14289
Wybrane elementy			
Grunty orne	1082	3569	4651
Sady	0	12	12
Łąki	812	1003	1815
Pastwiska	217	770	987
Grunty rolne zabudowane	74	175	249
Rowy	12	44	56

Grunty leśne	2148	3511	5659
Tereny mieszkaniowe	4	0	4
Tereny przemysłowe	9	0	9
Inne tereny zabudowane	17	15	32
Tereny rekreacyjno wypoczynkowe	2	1	3
Drogi	165	328	493
Tereny kolejowe	47	72	119
Użytki kopalne	6	39	45
Grunty pod wodami	6	12	18
Nieuzytaki	5	64	69

Zasadniczą część powierzchni całkowitej gminy Kleszczele zajmują lasy tj. około 38% powierzchni całkowitej gminy. Grunty orne stanowią około 33 % powierzchni ogólnej gminy. Wody stanowią w gminie niewielki odsetek, bo zaledwie 0,1% powierzchni gminy.

Gmina Kleszczele jest niezwykle interesującym miejscem pod względem bogactwa występującej tu fauny i flory.

Lasy gminne położone są w granicach administracyjnych Nadleśnictwa Bielsk Podlaski. Według podziału kraju na regiony przyrodniczo-leśne, lasy Nadleśnictwa Bielsk rozmieszczone są w obrębie IV Krainy Mazowiecko-Podlaskiej, zaliczanej do 5 Dzielnicy Niziny Podlaskiej i Wysoczyzny Siedleckiej.

W układzie typów siedliskowych dominuje bór świeży i bór mieszany świeży. Są to siedliska optymalne dla drzewostanów sosnowych i takie są najliczniej reprezentowane zarówno w Nadleśnictwie Bielsk, jak i gminie Kleszczele. Mniejsze znaczenie odgrywa brzoza, świerk, olsza, dąb.

Dominującą klasą drzewostanu jest klasa II (21-40 lat), następnie klasa I (1-20 lat) i III (41-60 lat). Znaczny procent powierzchni gminy zajmują lasy stanowiące genetyczną całość z Puszcą Białowieską, w tym regionie jednak znacznie wytrzebione. Bardziej zwarte kompleksy leśne znajdują się na północ od linii Dobrowoda-Kleszczele.

Przeważająca większość drzewostanów gminy Kleszczele (77%) stanowi własność Skarbu Państwa. Są to przede wszystkim lasy gospodarcze, których podstawową funkcją jest produkcja surowca drzewnego na wielorakie potrzeby gospodarcze. 23% powierzchni leśnej zajmują lasy prywatne. Występują one w znacznym rozproszeniu i na obszarze całej gminy nie tworzą wielkich kompleksów leśnych. Główną funkcją lasów prywatnych jest dostarczenie surowca drzewnego dla indywidualnych potrzeb właścicieli.

Reasumując, lasy pełnią funkcje wodno-glebochronne, krajobrazowe oraz stanowią ostoję dla zwierzyny i dzikiego ptactwa.

Gmina Kleszczele nie jest uboga w walory przyrodnicze. Istnieje tu jeden rezerwat przyrody „JELONKA”, o powierzchni 227,0 ha. Został on utworzony w 1989 roku. Jest to rezerwat florystyczny, położony na terenie Nadleśnictwa Bielsk.

Jego głównym celem jest ochrona i zachowanie w naturalnym stanie kompleksu murów piaskowych, jałowczysk i zarośli jałowcowo –osikowych powstałych na jałowych nieużytkach porolnych podlegających sukcesji wtórnej, prowadzącej do odtworzenia ekosystemu leśnego.

„Uproszczona inwentaryzacja przyrodnicza gminy Kleszczele” wyróżniła szereg tworów przyrody, godnych ochrony prawnej. Między innymi zinwentaryzowano 22 okazy drzew kwalifikujących się do uznania za pomniki przyrody są to: 4 użytki ekologiczne (2 murawy psammofitowe, 2 zbiorniki wodne).

Rezerwat na całej swej powierzchni podlega ochronie ścisłej. Wschodnia część gminy Kleszczele o powierzchni 3274,00 ha obejmuje obszar chronionego krajobrazu „Puszcza Białowieska”.

Na terenie gminy Kleszczele obszar ten obejmuje wielkie powierzchnie upraw i młodników sosnowych porastających gleby porolne, dawniej użytkowane rolniczo. Obszar ten predestynuje do objęcia wyższą formą ochrony.

3.2.9. Flora i fauna

Spośród występujących na terenie gminy Kleszczele gatunków roślin prawnie chronionych na uwagę zasługują: wawrzynek wilczelyko, widłak jałowcowaty, lilia złotogłów, znajdują się tu również gatunki zagrożone wyginięciem, wpisane do Polskiej Czerwonej Księgi Roślin (wierzba borówkolistna, fiołek torfowy, turzycza luźnokwiatowa, kukuczka kapturkowata, miodokwiat krzyżowy). Tutejsze lasy zamieszkują zwierzęta kopytne: dziki, jelenie i sarny, sporadycznie występują łosie ponadto żyją lisy, zające, borsuki, jenoty, kuny leśne i łasice, ssaki mniejsze: wiewiórki, nornice rude, koszatki, nad brzegami rzek zamieszkują piżmaki, bobry oraz jeden z dwóch występujących na kontynencie europejskim ssaków jadowitych, rzęsorek rzeczek.

Łąki i pastwiska sprzyjają występowaniu różnych gatunków płazów (ropuchy, traszki, rzekotki) i gadów (jaszczurki, zaskrońce, żmije zygzakowate).

Wśród pól gnieźdzą między innymi słowiki, szczygły, kuropatwy, bażanty. Osiedle życie wiodą cietrzewie, krogulce, dzięcioły, jastrzębie, sowy.

Najliczniejsze są przelotne ptaki lęgowe: szpaki, skowronki, cyraneczki, kaczki krzyżówki, drozdy, jaskółki a w zabudowaniach gnieźdzą się bociany, wróble, sikory.

3.3. Zasoby wodne

3.3.1. Wody powierzchniowe

Pod względem hydrograficznym obszar gminy należy w 79% do dorzecza Bugu i położony jest w obrębie zlewni Nurca. Pozostały obszar należy do dorzecza rzeki Narwi i położony jest w obrębie zlewni rzeki Białej.

Sieć rzeczna tego obszaru jest ściśle związana z formami rzeźby polodowcowej i wykazuje znamiona względnej dojrzałości.

Główny układ sieci hydrograficznej gminy tworzy rzeka Nurzec i jej dopływ Dobrowódka, łącząc swoje wody w rejonie Kleszczel i spływające dalej w kierunku północno - zachodnim.

Rzeka należy do typowo nizinnych rzek przepływających przez tereny bagienne i podmokłe. Wypływa z podmokłej doliny na południowy-wschód od miejscowości Czeremcha na wysokości 180 m n.p.m. Całkowita długość rzeki wynosząca 100,2 km i powierzchnia zlewni rzędu 2082,6 km² stawiają rzekę w pierwszej grupie największych rzek Makroregionu Północno-Wschodniego i jednocześnie kwalifikują do jednej z większych zlewni dopływu Bugu. Jednym z większych dopływów w górnej części zlewni rzeki jest rzeka Nurczyk o powierzchni zlewni 238 km².

Dolinę Nurca w górnym biegu pokrywają bagna i wielkie obszary podmokłe, pocięte systemami rowów melioracyjnych.

W środkowym biegu dolina Nurca osiąga szerokość rzędu od 5 do 10 km, przy czym doliny bocznych dopływów, łączące się z doliną rzeki Nurzec, powodują powstanie szerokich basenów oddzielonych od siebie wyraźnymi przewężeniami.

Średnia szerokość koryta rzeki w biegu środkowym wynosi od 9 do 10 m, natomiast dopływów od 1 do 2 m.

We wschodniej części gminy bierze swój początek rzeka Policzna, odprowadzająca wody w kierunku wschodnim. Północna część gminy odwadniana jest przez rzekę Białą, biorącą swój początek w okolicy miejscowości Toporki i odprowadzającą wody w kierunku północnym.

Rzeka Nurzec odgrywa istotną rolę w gospodarce wodnej gminy. Jest rzeką uregulowaną lecz aktualnie jej umocnienia brzegów są przeważnie zniszczone i wymagają renowacji.

Zasoby dyspozycyjne wód powierzchniowych Nurca przeważnie są wykorzystywane do nawadniania użytków rolnych. Obszar gminy Kleszczele, z uwagi na niewystarczające zasoby wód powierzchniowych, został zaliczony do obszarów o ograniczonej naturalnej zasobności wód.

W związku z powyższym problemem ilościowego zabezpieczenia potrzeb wodnych należy rozwiązać w drodze budowy małych zbiorników retencyjnych w poszczególnych zlewniach.

Powierzchnie nawodnienia i pobór wody do nawodnień na terenie gminy Kleszczele kształtowały się w 2001 roku na poziomie 159 ha do nawadniania użytków rolnych i gruntów leśnych. Niedostatek wody powierzchniowej był min. przyczyną budowy zbiornika retencyjnego Repczyce. Zbiornik wodny „Repczyce” położony jest w granicach administracyjnych wsi Dobrowoda w gminie Kleszczele.

3.3.2. Wody podziemne

Głównym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę pitną i na potrzeby gospodarcze są wody podziemne pochodzące z utworów czwartorzędowych.

Wody w utworach przedczwartorzędowych zalegających w południowej części województwa podlaskiego są słabo rozpoznane. Warunki występowania wód podziemnych w obrębie czwartorzędu są bardzo skomplikowane, wynikające przede wszystkim z nieciągłych warstw wodonośnych. Tym niemniej utwory czwartorzędowe stanowią główne źródło ujmowania wód podziemnych dla celów użytkowych na obszarze gminy.

Wody z ujęć czwartorzędowych, a w szczególności z poziomu wodonośnego międzymorenowego są podstawowym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę na terenie gminy Kleszczele.

Warstwy tego poziomu tworzą naprzemianległe z glinami piaski i żwiry, znajdujące się na znacznych głębokościach. Rzeczywista głębokość zalegania warstw wodonośnych i ich wydajności przedstawiają istniejące ujęcia wód podziemnych. Pod względem jakości, wody te charakteryzują się średnią twardością, zawartością żelaza średnio 0,1 - 0,6, suchą pozostałością średnio ok. 158-250. Zmienność litologiczna utworów przypowierzchniowych, a także sama morfologia terenu sprawiają, że warunki hydrogeologiczne poziomu przypowierzchniowego są zróżnicowane.

Na stan czystości wód podziemnych mają bezpośredni wpływ wody powierzchniowe. To za ich pośrednictwem do tych wód dostają się różnego rodzaju zanieczyszczenia.

3.3.3. Zaopatrzenie w wodę

Wodę do potrzeb pitnych, bytowo-gospodarczych w gospodarstwach domowych i zagrodach wiejskich, w zakładach użyteczności publicznej i zakładach pracy oraz na cele przeciwpożarowe pobiera się z następujących:

- Kleszczele I,
- Kleszczele II,
- Suchowolce.

Z ujęcia Suchowolce siecią wodociągową o długości 11888 m. doprowadza się wodę do 182 gospodarstw domowych i 28 innych odbiorców we wsiach: Suchowolce, Saki, Zalesiany i Toporki.

Na terenie gminy Kleszczele są wodociągi zasilane z ujęć wody położonych na terenie sąsiednich gmin. Wsie: Dobrowoda i Repczyce pobierają wodę z ujęcia Kuzawa (gmina Czeremcha) siecią wodociągową o długości 6500 m. Podłączonych jest 130 gospodarstw domowych. Wsie: Policzna, Kuraszewo i Biała Straż pobierają wodę z ujęcia w gminie Dubicze Cerkiewne siecią wodociągową o długości 12173 m. Podłączonych jest 100 gospodarstw domowych.

W 2007 roku całkowita długość sieci rozdzielczej na terenie Miasta Kleszczele wynosiła 15,01 km, na terenach wiejskich gminy Kleszczele 45,28 km.

W 2007 roku na 1 mieszkańca Gminy Kleszczele zużycie wody wyniosło średnio 19,3 m³ wody.

3.4. Gospodarka ściekowa

3.4.1. Oczyszczanie ścieków

Na terenie gminy funkcjonują dwie oczyszczalnie ścieków zlokalizowane w Kleszczelach, przy ul. Świerczewskiego i przy ulicy Akacyjowej. Pierwsza to kontenerowa oczyszczalnia ścieków typu BOS 100 o , natomiast druga BOS-50. Do oczyszczalni doprowadzane są ścieki bytowo – gospodarcze, a oczyszczone ścieki odprowadzane są rzeki Nurzec.

Całkowita długość sieci kanalizacyjnej w 2007 roku wyniosła 5,92 km (nie wykazano kanalizacji tłocznej o długości 3,658 km).

3.4.2. Ogólna ocena systemów kanalizacji sanitarnej

Istniejące biologiczne oczyszczalnie ścieków posiadają wysoki stopień redukcji zanieczyszczeń i duże rezerwy przepustowości, zwłaszcza oczyszczalnia miejska. Do oczyszczalni ścieków są również dowożone ścieki z lokalnych osadników i zbiorników w ilości max. 9 m³/d. Około 25% mieszkańców Kleszczel posiada podłączenie do kanalizacji sanitarnej, co jest wynikiem ograniczonego zakresu zrealizowanej sieci kanalizacyjnej. Wiejska zabudowa zagrodowa nie posiada lokalnych oczyszczalni przydomowych. Miasto Kleszczele oraz wsie Dobrowoda i Repczyce stanowią aglomerację do 2.000 RLM.

3.5. Elektroenergetyka

Źródłem zasilania w energię elektryczną gminy są stacje transformatorowo-rozdziałowe RPZ 110/15 kW w Bielsku Podlaskim, Siemiatyczach i Hajnówce-poprzez układ sieci SN 15 kW.

Istniejące źródła w pełni pokrywają zapotrzebowanie mocy i energii elektrycznej gminy. Główny układ zasilający miasto i gminę stanowią linie SN 15 kW w relacji:

1. Siemiatycze-Nurzec Stacja-Milejczyce-Czeremcha-Czeremcha Osada-Kleszczele-Bielsk Podlaski
2. Hajnówka-Dubicze Cerkiewne-Czeremcha Osada
Bezpośrednia obsługa odbiorców jest poprzez układ sieci NN zarówno cała sieć SN 15 kW jak i NN jest siecią napowietrzną o zróżnicowanym stanie technicznym. Na terenie gminy zlokalizowanych jest 28 stacji transformatorowych słupowych. W mieście Kleszczele istnieje 12 stacji transformatorowych słupowych i 2 wieże.

Z analizy stanu istniejącego systemu SN 15 kW ośrodka gminnego wynika, że układ sieci pozwala przy niewielkim nakładzie inwestycyjnym na zamknięcie pierścienia miejskiego. Pozwoli to na wzmocnienie układu zasilania pod względem pewności i stabilności dostaw energii elektrycznej.

Podstawowym problemem do rozwiązania jest synchronizacja potrzeb wynikających z zagospodarowania przestrzennego i jego rozwoju w poszczególnych obszarach gminy- z możliwością systemu elektroenergetycznego.

3.6. Ciepłownictwo

W mieście Kleszczele 30% mieszkańców korzysta z scentralizowanych źródeł ciepła dla potrzeb ogrzewania i ciepłej wody. Źródłem ciepła są 2 kotłownie osiedlowe po byłych zakładach pracy. Długość sieci magistralnych łącznie wynosi 900 mb., a przyłączy 50 m.

Pozostali mieszkańcy w gminie korzystają z indywidualnych źródeł ciepła przeważnie na paliwo stałe.

Istniejące źródła ciepła zaspokajają potrzeby mieszkańców miasta i gminy. Wymaga to jednak ciągłego utrzymywania w dobrym stanie technicznym istniejących urządzeń ciepłowniczych, aby zapewnić dostawę ciepła w wystarczających ilościach i odpowiednich parametrach. Praca na paliwie stałym istniejących źródeł ciepła przyczynia się do zanieczyszczenia środowiska.

3.7. Powietrze atmosferyczne

Gmina Kleszczele charakteryzuje się stosunkowo czystym powietrzem atmosferycznym, co uwarunkowane jest bardzo niskim stopniem jej uprzemysłowienia. W strukturze występującego zanieczyszczenia powietrza dominują zanieczyszczenia pyłowe i gazowe pochodzące z procesów energetycznego spalania paliw stałych, głównie węgla kamiennego, koksu i drewna.

Źródłami zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego są kotłownie lokalne, paleniska indywidualne oraz transport. Na terenie gminy należy liczyć się także ze skażeniami komunikacyjnymi występującymi zwłaszcza w odległościach 100-200 m od drogi krajowej nr 66-Bielsk Podlaski-Kleszczele-wschodnia granica Polski oraz nr 685-Hajnówka-Kleszczele i nr 693 Kleszczele -Siemiatycze.

Mimo to, że aktualnie zanieczyszczenia dwutlenkiem azotu i ołowiem są znikome, to jednak w przypadku nasilenia ruchu kołowego może nastąpić pewne zagrożenie dla wypasania bydła w pobliżu tych dróg oraz uprawy warzyw.

Należy również wspomnieć, iż ocena sytuacji radiologicznej w oparciu o wyniki pomiarów skażeń dokonanych przez specjalistyczne jednostki nie wykazała żadnych zagrożeń dla środowiska i ludzi na terenie gminy i całego województwa.

3.8. Hałas

Hałas jest obecnie powszechnie spotykanym zjawiskiem wpływającym na klimat akustyczny. Przy dużym natężeniu i długim czasie oddziaływania hałas może stanowić duże zagrożenie dla ludzi i środowiska przyrodniczego.

Z uwagi na brak większych zakładów przemysłowych na terenie gminy Kleszczele problem zagrożenia hałasem praktycznie nie istnieje. Jedynie pewne uciążliwości lokalne w tym zakresie mogą powodować małe zakłady przemysłowe i usługowe.

Hałas komunikacyjny jest jedynym czynnikiem mającym wpływ na klimat akustyczny gminy, jednak ma on znaczenie wyłącznie lokalne. Ruch drogowy jest tu jedynym źródłem hałasu.

3.9. Gospodarka odpadami stałymi

Gospodarka odpadami prowadzona na terenie gminy Kleszczele charakteryzuje się niskim stopniem zagospodarowania powstających odpadów. Większość z nich trafia bezpośrednio na składowiska odpadów. Na terenie gminy nie występuje zakład, który zajmowałby się profesjonalnie segregacją i odzyskiem surowców wtórnych.

Miasto Kleszczele posiada zorganizowane wysypisko odpadów 1NU, zlokalizowane w północno-zachodniej części miasta przy drodze do Wólki Wyganowskiej o powierzchni działki 2,47 ha, w tym powierzchnia eksploatacyjna wynosi 1,80 ha. Wysypisko jest ogrodzone, aktualnie bez stałego dozoru i dotychczasowo wykorzystane w około 10%. Rocznie składowane tam około 300 ton odpadów.

Urząd Miejski w Kleszczelach od 15.05.1999 roku wdraża nowoczesny program gospodarki odpadami z optymalnym systemem zbiórki z segregacją odpadów i odzyskiem surowców wtórnych oraz utylizacją pozostałych odpadów. Polega on na oddzieleniu ze strumienia odpadów surowców wtórnych u źródła, czyli w gospodarstwach domowych.

Powodzenie programu w głównej mierze zależy od zdyscyplinowania mieszkańców, a także odpowiedniego zastosowania bodźców ekonomicznych i właściwej edukacji ekologicznej.

W szkołach od marca 2002 roku realizowany jest program „Polskie Dni Recyklingu”, nad którym patronat objęło Ministerstwo Środowiska. Dzieci i młodzież szkolna, która zadeklarowała chęć udziału w/w programie otrzymała kolorowe worki na surowce wtórne.

Utworzone zostało Gminne Centrum Odzysku Surowców Wtórnych zlokalizowane na nieruchomości gminnej.

Na terenie gminy działają trzy firmy świadczące usługi wywozu odpadów:

1. Przedsiębiorstwo Komunalne Spółka z o.o. w Bielsku Podlaskim
2. Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Hajnówce
3. Przedsiębiorstwo Usługowo-aseenizacyjne ASTWA w Białymstoku

4. Turystyka i krajobraz kulturowy

Walory środowiskowe i turystyczne gminy zachęcają do wypoczynku, z dala od hałaśliwych i zatłoczonych miejskich aglomeracji.

Stanowią także doskonałą ofertę dla inwestorów zainteresowanych lokowaniem kapitału, głównie w sferze infrastruktury usługowej na rzecz turystyki i wypoczynku.

Położenie gminy w regionie „Zielonych Płuc Polski” oraz dostępność komunikacyjna terenów o dużej wartości przyrodniczej z okazami roślin i zwierząt nie występującymi w innych obszarach stawiają gminę Kleszczele w czołówce gmin regionu mogących służyć jako zaplecze i baza noclegowa dla turystyki krótkopobytowej.

W okresie letnim proponujemy również odpoczynek na odkrytym basenie kąpielowym o wymiarach 25x50 metrów usytuowanym w mieście Kleszczele oraz zbiorniku wodnym „Repczyce” położonym w odległości 4 km od miasta.

Zbiornik wodny „Repczyce” zbudowany został na rzece Nurzec o całkowitej powierzchni lustra wody około 11 ha średniej głębokości 2 m, długości prawie jednego kilometra i szerokości ponad 200 m.

Położenie gminy Kleszczele na styku wielu kultur znajduje swoje odbicie w zróżnicowaniu etnicznym i wyznaniowym. Obecnie zamieszkują naszą gminę obok ludności polskiej mniejszości białoruska i ukraińska. Ludowa obrzędowość mniejszości narodowych jest kultywowana przez organizację cyklicznych imprez kulturalnych.

Mniejszość żydowska, obecnie już nie występująca na terenie gminy, była bardzo liczna do II wojny światowej. Do czasów współczesnych przetrwały nieliczne obiekty świadczące o bogatej kulturze i historii narodu żydowskiego, są to budynki mieszkalne i fragmenty cmentarza.

Opisywany obszar jest płaszczyzną przenikania się chrześcijaństwa zachodniego i wschodniego.

Charakterystycznym elementem krajobrazu są przydrożne krzyże drewniane lub granitowe ustawione przed każdą miejscowością przy drogach wjazdowych.

4.1. Obiekty o wartościach archeologicznych.

Zbadany został tylko jeden obszar obejmujący północną część gminy i w ewidencji archiwalnej znajduje się 5 stanowisk, są to:

- Gruzka- kurhan, osada wczesnośredniowieczna, cmentarz z XV w,
- Toporki- ślad osadnictwa- wczesne średniowiecze, punkt osadniczy-epoka kamienna i osada późnośredniowieczna,

5. Współpraca z zagranicą

Władze gminy będą dążyły do nawiązania pozytywnych stosunków i relacji z państwami wspólnoty europejskiej i Europy Wschodniej. Współpraca odbywać się będzie poprzez inicjowanie i wspieranie wszelkich przedsięwzięć zagranicznych zarówno o charakterze lokalnym jak i regionalnym. Podstawowymi dziedzinami współpracy będą działania w zakresie:

- administracji publicznej
- gospodarki
- handlu i usług
- transportu, komunikacji i łączności
- ekologii i ochrony środowiska
- rolnictwa
- nauki, oświaty i kultury
- sporty, turystyki i rekreacji

Kierunki współpracy z zagranicą są następujące:

- 1) partnerska współpraca z innymi regionami zagranicznymi w rozwiązywaniu problemów związanych z rozwojem lokalnym,
- 2) nawiązywanie kontaktów z krajami UE w celu efektywnego wykorzystania środków z funduszy strukturalnych,
- 3) kontynuacja współpracy z krajami Europy Wschodniej,

- 4) nawiązywanie kontaktów z regionami mającymi najlepsze doświadczenia w zakresie włączania się w struktury europejskie,
- 5) pozyskiwanie kapitału zagranicznego w celu rozwoju bazy turystycznej i rozwoju gospodarczego,
- 6) pobudzenie aktywności gospodarczej gminy poprzez współpracę między firmami,
- 7) wymiana międzynarodowa młodzieży szkolnej,
- 8) organizowanie imprez kulturalnych i zawodów sportowych,
- 9) wymiana towarów i usług.

6. Zagospodarowanie przestrzenne

Miasto Kleszczele pełni i pełnić będzie rolę lokalnego ośrodka rozwoju w zakresie obsługi ludności, mieszkalnictwa oraz drobnego przemysłu, a docelowo obsługi ruchu tranzytowego i turystycznego od przejścia granicznego w Połowcach.

Ograniczenia i problemy rozwoju gminy Kleszczele

Wskazanie problemów i barier rozwoju gminy pozwoli na zabezpieczenie w budżecie gminnym środków finansowych na ich likwidację. Niektóre z nich mogą być zlikwidowane drogą lepszej organizacji pracy, większego zaangażowania lub zmiany przepisów prawnych.

W uwarunkowaniach rozwoju przestrzennego gminy można określić następujące bariery rozwojowe:

- brak miejsc pracy dla ludności zajmującej się działalnością poza rolniczą oraz dla nadwyżek ludności pracującej obecnie w rolnictwie
- starzenie się ludności wiejskiej
- braki w istniejącej infrastrukturze technicznej
- uwarunkowania wynikające z ochrony środowiska, a także ochrony gruntów rolnych i leśnych
- brak inwestorów zarówno krajowych jak i zagranicznych
- słaba jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Szansa rozwoju gminy

Szansami rozwoju, które mogą być wykorzystane w polityce gospodarczej i przestrzennej oraz do promocji dla potencjalnych inwestorów są:

- walory środowiska przyrodniczego (czyste powietrze, gleby, lasy) tworzące przesłanki dla rozwoju rolnictwa ekologicznego, umożliwiające produkcję zdrowej żywności, rozwój turystyki i agroturystyki,
- bliskość rynków zbytu produkcji rolnej na obszarach przygranicznych z Białorusią,
- położenie miasta i gminy wzdłuż ciągu drogi krajowej Nr 66 do granicy państwa, promujące miejsca obsługi podróżnych oraz usług „produkcyjnych” wymagających dobrych powiązań komunikacyjnych krajowych i zagranicznych,
- obszary przydatne dla rozwoju rekreacji i wypoczynku o zasięgu ponadlokalnym (obszar chronionego krajobrazu Puszczy Białowieskiej i doliny rzeki Nurzec),

6.1. Cele rozwoju przestrzennego gminy Kleszczele

Podstawowym celem rozwoju miasta i gminy jest zapewnienie mieszkańcom pracy i dochodów pozwalających na godziwy poziom życia, a ponadto zaspokojenie potrzeb społeczności lokalnej i zabezpieczenia powiązań społeczno-ekonomicznych terenów wiejskich z miastem, sąsiednimi gminami, powiatem i województwem w dziedzinach: społecznej, ekologicznej i infrastruktury technicznej.

Innym celem jest osiągnięcie harmonijnego, wszechstronnego i trwałego rozwoju struktury przestrzennej miasta, zapewniający sukcesywny wzrost jakości zamieszkania, pracy, obsługi i wypoczynku, przy zachowaniu właściwych relacji między strategicznymi celami szczegółowymi.

6.1.1. Cele przyrodniczo-ekologiczne

Cele przyrodniczo-ekologiczne wyrażają się w ochronie i racjonalnym kształtowaniu środowiska przyrodniczego poprzez:

- ochronę funkcjonowania i zachowania ciągłości przestrzennej systemu obszarów naturalnych powiązań przyrodniczych-doliny rzeki Nurzec,
- zapewnienie normatywnych warunków sanitarnych zamieszkania społeczności miasta w zakresie jakości powietrza atmosferycznego, poziomu hałasu, wibracji oraz elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego,
- ochrona wód Nurca poprzez podniesienie wydajności i sprawności oczyszczania ścieków oraz usprawnienie gospodarki odpadami stałymi,
- wzbogacenie i racjonalne wykorzystanie wysokich walorów środowiska przyrodniczego dla rekreacji, wypoczynku i rolnictwa,
- podjęcie działań w celu podniesienia poziomu świadomości ekologicznej społeczności lokalnej.

6.1.2. Cele społeczne

- poprawa standardu cywilizacyjnego lokalnej społeczności,
- tworzenie warunków do rozwoju mieszkalnictwa w zakresie podnoszenia jakości budowanych mieszkań, ich wyposażenia,
- zahamowanie odpływu z miasta i gminy ludzi młodych poprzez tworzenie korzystnych warunków dla tworzenia nowych miejsc pracy,
- walka z patologią społeczną (pijaństwo, narkomania, nikotynizm),
- tworzenie warunków do rozwoju kultury, sportu, ochrony zdrowia i opieki społecznej.

6.1.3. Cele ekonomiczne

- kształtowanie mechanizmów stymulujących efektywny, wielostronny rozwój miasta i gminy,
- pozyskiwanie inwestorów strategicznych tworzących nowe miejsca pracy przy wykorzystaniu położenia miasta i gminy,
- zapewnienie wsparcia dla tworzenia i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw.

6.1.4. Cele rozwoju gospodarczego

- efektywne wykorzystanie surowców lokalnych, zasobów pracy, niezagospodarowanego majątku produkcyjnego,
- poprawa struktury obszarowej gospodarstw rolnych,
- właściwe wykorzystanie możliwości produkcyjnych rolnictwa, zgodnie z uwarunkowaniami wynikającymi z jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego opartego na surowcach miejscowych.

6.1.5. Cele strukturalno-przestrzenne

- efektywne wykorzystanie przestrzeni zurbanizowanej poprzez zagospodarowanie w pierwszej kolejności terenów wolnych,
- wykorzystanie walorów przyrodniczych terenów doliny rzeki Nurca na cele rekreacji i wypoczynku,
- wykształcenie systemu ścieżek rowerowych.

6.1.6. Cele rozwoju komunikacji

- dążenie do tworzenia właściwych warunków do zaspokajania potrzeb społecznych w zakresie przemieszczania się ludzi i towarów na terenie miasta i gminy, jak też powiązań zewnętrznych łącznie z tranzytem międzynarodowym łączącym przejścia graniczne drogowe i kolejowe w Połowcach,
- zapewnienie odpowiednich warunków i bezpieczeństwa ruchu dla tranzytu występującego na drogach krajowych i wojewódzkich,
- minimalizowanie kolizji między ruchem a zabudową i środowiskiem przyrodniczym oraz między różnymi rodzajami transportu,
- wprowadzanie takich rodzajów komunikacji jak ciągi rowerowe, konne, piesze, które stwarzają maksymalne możliwości ochrony środowiska,
- dążenie do zwiększenia sieci dróg o nawierzchni twardej,
- podnoszenie stanu technicznego linii kolejowych stwarzając możliwości większego ich wykorzystania, co spowoduje mniejszy wpływ uciążliwości transportu na środowisko przyrodnicze.

6.1.7. Cele rozwoju infrastruktury

- w zakresie zaopatrzenia w wodę i gospodarki ściekowej należy dążyć do rozwoju systemów wodociagowych, kanalizacyjnych i utylizacji odpadów w celu zaspokojenia potrzeb mieszkańców, podmiotów gospodarczych i społecznych w odpowiednich standardach,
- podniesienie niezawodności funkcjonowania elektroenergetyki,
- gazyfikacja gminy,

- sprawne i niezawodne funkcjonowanie wszystkich systemów infrastruktury technicznej,
- budowa sieci szerokopasmowej dostępu do Internetu.

6.2. Kierunki i zadania ochrony wartości i zasobów środowiska przyrodniczego.

6.2.1. Szczególne formy ochrony przyrody:

- stosowanie się do zasad gospodarowania na terenie obszaru chronionego krajobrazu „Puszcza Białowieska” zgodnie z Rozporządzeniem Nr 10/96 Wojewody Białostockiego z dnia 29 listopada 1996,
- gospodarowanie na terenie rezerwatu przyrody Jelonka zgodnie z planem ochrony oraz wytycznymi Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody,
- zaleca się powołanie nowych pomników przyrody i użytków ekologicznych, zgodnie z „Uproszczoną inwentaryzacją przyrodniczą gminy Kleszczele.

6.2.2. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych.

- utrzymanie w II klasie czystości wód rzeki Nurca,
- ochrona przed zanieczyszczeniami,
- utrzymanie nienaruszonych przepływów biologicznych,
- budowa zbiorników małej retencji.

6.2.3. Ochrona powietrza atmosferycznego.

- stały monitoring atmosfery jako podstawy ustalenia lokalnych jednostkowych norm emisji zanieczyszczeń,
- przestrzeganie wartości dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń.

6.2.4. Ochrona ludzi i środowiska przed hałasem i wibracjami.

- przestrzeganie zasady, że hałas i wibracje nie mogą sięgać poza obręb działki, na której są wytwarzane,
- ustalenie dopuszczalnych natężeń hałasu dla terenów podlegających szczególnej ochronie,
- określenie zasad i warunków sytuowania zabudowy w stosunku do dróg o znacznej uciążliwości akustycznej.

6.2.5. Ochrona powierzchni ziemi.

- sukcesywne likwidacje „dzikich” wysypisk,
- pozyskiwanie surowców wtórnych, selekcje odpadów,
- organizowanie przejściowych składowisk typu kontenerowego,
- utrzymanie wartościowych i intensywnie użytkowanych gruntów rolnych z zachowaniem dotychczasowych form użytkowania i kierunków produkcji, przy jednoczesnym prowadzeniu działań inspirujących na rzecz rozwoju rolnictwa ekologicznego,
- wyłączenie obszarów użytków ornych zdrenowanych spod jakiegokolwiek zabudowy kubaturowej,
- racjonalna eksploatacja surowców mineralnych.

6.3 Kierunki i zadania ochrony dóbr kultury

- ścisłą współpracę ze służbami ochrony zabytków w celu utrzymania w należyтым stanie obiektów zabytkowych,
- uwzględnienie w planach miejscowych właściwej rekonstrukcji obiektów zabytkowych pod względem sposobu ich użytkowania oraz ochronę stanowisk archeologicznych,
- tworzenie nowych wartości kulturowych, kultywując regionalne formy architektoniczne, tradycje materiałowe i konstrukcyjne dążąc do indywidualizowania przestrzennych form zabudowy dostosowanych do krajobrazu.

6.4. Kierunki i zadania rozwoju infrastruktury społecznej

Z prognozy demograficznej i obecnych zasobów mieszkaniowych wynika, że na terenie gminy nie występują potrzeby zwiększania ilościowego zasobów mieszkaniowych poza miastem Kleszczele. Dlatego też głównymi zadaniami w zakresie mieszkalnictwa będą:

- modernizacja, wymiana i uzupełnienie nowej zabudowy,
- zabezpieczenie środków na utrzymanie zasobów komunalnych zmierzając do ich prywatyzacji,
- rozwój infrastruktury technicznej (zwłaszcza kanalizacji sanitarnej i gazowej) podnosząc standard mieszkań i warunków zamieszkania ludności,
- wykorzystanie opuszczonych siedlisk rolniczych na cele rekreacyjno-letniskowe dokonując stosownej regulacji w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- w przypadku wystąpienia nowych potrzeb mieszkaniowych dążyć do ich realizacji w mieście Kleszczele na wskazanych terenach rozwoju budownictwa mieszkaniowego,

6.5. Warunki przekształceń i rozwoju usług

- obsługa ludności w zakresie podstawowych usług komunalnych: administracji, szkolnictwa, zdrowia, kultury, sportu i innych realizowana będzie w sieci osadniczej miasta i gminy Kleszczele,
- w miarę potrzeb należy rezerwować w każdym z wyodrębnionych obszarów tereny pod usługi podstawowe stosownie do wymogów cywilizacyjnych i aspiracji społeczności lokalnych, określając ich lokalizację w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego tych obszarów,

6.6. Kierunki i zadania rozwoju gospodarczego gminy Kleszczele

Wyodrębnione przestrzennie i funkcjonalnie obszary gminy ułatwiające racjonalne kształtowanie infrastruktury społecznej i technicznej:

Północny-obejmujący wsie: Suchowolce, Saki, Zaleszany, Toporki i Rowy-związany z funkcją i obsługą drogi krajowej Nr 692.

Centralny-obejmujący miasto Kleszczele oraz wsie Dobrowoda i Repczyce związany z funkcją ośrodka gminnego i ponadgminnego.

Wschodni-obejmujący wsie: Policzna, Kuraszewo i Biała Straż-o kierunku leśnym.

Zachodni-obejmujący wsie: Dasze, Pogreby, Żuki i Gruzka-rolny, predysponowany do uprawy „zdrowej żywności” i agroturystyki.

Korytarze komunikacyjne, drogi krajowej nr 692, dróg wojewódzkich i dróg powiatowych, integrujące poza funkcją drogową ciągi piesze, ciągi infrastruktury technicznej, miejsca obsługi podróżnych oraz parkingi zbiorcze dla obsługi terenów rekreacyjno-turystycznych.

Korytarz dla przebiegu gazociągu zasilającego gminę, występujący w przypadku braku możliwości jego integracji z korytarzami komunikacyjnymi.

Obszar tranzytu kolejowego do Terespoła i Brześcia, wyznaczający uciążliwość szlaku dla otoczenia oraz możliwości jego wykorzystania dla obsługi terenów gminy.

Obszar **doliny rzeki Nurzec** wnioskowany do zagospodarowania dla niekolizyjnych funkcji rekreacyjno-turystycznych, szlaków pieszych, konnych, rowerowych, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru w granicach administracyjnych miasta Kleszczele.

Obszar **zbiornika Repczyce** i jego otoczenie do zagospodarowania dla funkcji rekreacyjno-turystycznych.

Obszar **administracyjny miasta Kleszczele** z uwzględnieniem obwodnicy dla drogi krajowej po zachodniej stronie miasta oraz rozwoju budownictwa mieszkaniowego na kierunku północno-wschodnim.

6.7 Kierunki rozwoju przemysłu.

Przemysł i rzemiosło w gminie należy rozwijać w oparciu o:

- istniejące w mieście zakłady przemysłowe i rzemieślnicze,
- tworzenie warunków terenowych dla nowych inwestycji przetwórstwa rolno-spożywczego,
- tworzenie warunków do eksploatacji surowców mineralnych poprzez dokumentowanie geologiczne złóż piasków, żwirów i gliny oraz wyznaczenie miejsc przetwórstwa surowców w pobliżu udokumentowanych, opłacalnych złóż.

6.8. Kierunki rozwoju rolnictwa i leśnictwa

Aktualne uwarunkowania glebowo-rolnicze stanowią, że produkcja rolna odgrywać będzie znaczącą funkcję w rozwoju gminy. Utrzymuje się dotychczasowe kierunki produkcji rolnej o specjalizacji uprawy zbóż, roślin pastewnych, chowu bydła, owiec i trzody chlewnej.

Kierunki rozwoju przewidują:

- popieranie rozwoju dużych gospodarstw rolnych poprzez scalenie i wymianę gruntów Skarbu Państwa i komunalnych,
- popieranie rozwoju urządzeń obsługi rolnictwa i strefy pozarolniczej w celu zwiększenia ilości miejsc pracy na wsi dla ludności rezygnującej z pracy w rolnictwie,
- podnoszenie poziomu technologii produkcji rolniczej i warunków zamieszkiwania ludności wiejskiej,
- stopniowe zalesianie nieużytków rolnych.

6.8.1. Rozwój ekologizacji terenów rolniczych poprzez:

- preferowanie rolnictwa ekologicznego na terenach posiadających najkorzystniejsze warunki do produkcji „zdrowej żywności”,

- eliminowanie chemicznych środków ochrony upraw zwłaszcza na terenach narażonych na skażenie wód,
- stopniowe ograniczenie stosowania nawozów mineralnych
- przeciwdziałanie procesom obniżania się poziomu wód gruntowych oraz ujemnych skutków melioracji,
- upowszechnianie stosowania przyjaznych środowisku nośników energii- wody, wiatru,
- wprowadzenie zakazu realizacji zabudowy w obszarach rolniczej przestrzeni produkcyjnej na terenach nie wyznaczonych na ten cel w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

6.8.2. Rozwój proekologicznego kierunku gospodarki na terenach leśnych polegających na:

- przeciwdziałanie monokulturom lasów,
- zwiększenie odporności biologicznej lasów poprzez wprowadzenie wielogatunkowości drzew oraz zapobieganie masowemu pojawianiu się szkodników,
- pozyskiwanie runa leśnego na cele konsumpcyjne i na eksport,
- zwiększanie lesistości poprzez zalesienia marginalnych terenów rolniczych.

6.9. Kierunki rozwoju obszarów wypoczynkowych

Obszary wypoczynkowe przydatne do organizacji wypoczynku świątecznego i pobytowego związane są z doliną Nurca, zbiornikiem wodnym Ropczyce, lasami i otuliną Białowieskiego Parku Narodowego.

W organizacji turystyki i wypoczynku należy uwzględnić:

- możliwość lokalizacji pól biwakowych, zespołów domów letniskowych, pensjonatów i innych urządzeń wypoczynkowych,
- szlaki turystyczne, piesze, konne i rowerowe biegnące wzdłuż granicy państwa do Białowieskiego Parku Narodowego i w dolinie rzeki Nurzec,
- miejsca obsługi podróżnych wzdłuż drogi krajowej do granicy państwa z programem stacji paliw, handlu i gastronomii, moteli i parkingów strategicznych oraz parkingów zbiorczych w rejonach wypadowych na szlakach do usług rekreacyjno-turystycznych.

6.10. Kierunki i zadania rozwoju komunikacji gminy Kleszczele

Przygraniczne położenie gminy oraz wysokie jej walory turystyczne powodują, że na jej obszarze będzie następował istotny wzrost ruchu tranzytowego oraz wewnętrznego o charakterze gospodarczym i turystycznym. W związku z tym istotne znaczenie posiada stworzenie możliwości właściwej segregacji ruchu wewnętrznego od tranzytowego oraz stworzenie odpowiedniego odizolowania ruchu turystycznego.

Przewiduje się, że znaczną część ruchu turystycznego przejmą projektowane ciągi rowerowe, konne i piesze. Pozwoli to na pewne ograniczenie penetracji pojazdów samochodowych do najbardziej wartościowych obszarów przyrodniczych.

Należy pamiętać, że ważnym działaniem podnoszącym bezpieczeństwo i sprawność ruchu jest wyposażenie dróg w punkty obsługi komunikacyjnej oraz właściwie zlokalizowane parkingi zbiorcze.

Przez obszar gminy w relacji Bielsk Podlaski-Kleszczele-Połowce (granica państwa) przechodzi droga krajowa nr 66. Droga ta powinna w przyszłości posiadać nie niższą klasę niż „G”. W związku z nieodpowiednim w stosunku do potrzeb stanem technicznym tej drogi istnieje pilna potrzeba jej modernizacji. Drogi wojewódzkie nr 685 (Kleszczele-Hajnówka) i 693 Kleszczele-Siemiątko oraz drogi powiatowe i gminne także wymagają modernizacji.

6.11. Szlaki rowerowe, konne i piesze

Wysokie walory przyrodnicze gminy oraz bezpośrednie położenie jej w sąsiedztwie unikalnego obszaru jaki stanowi Puszcza Białowieska zobowiązują, aby środki transportu drogowego miały jak najmniejszy wpływ na degradację środowiska.

Do systemu obsługi komunikacyjnej przewiduje się włączenie szlaków rowerowych, konnych i pieszych. Pozwoli to na lepszą ochronę przyrody i bezpośrednio bliższe jej poznawanie.

Zaprojektowane ciągi w gminie Kleszczele zostały powiązane z obszarem gminy Czeremcha, natomiast w przyszłości będą powiązane z Puszcą Białowieską i doliną Bugu.

Jeden z projektowanych trzech szlaków na obszarze gminy przebiega doliną rzeki Nurzec. Od tego szlaku w rejonie Kleszczel odchodzi drugi szlak biegnący do Parku Krajobrazowego.

Dalej przebiega on po fragmencie północnej granicy gminy łącząc się z trzecim projektowanym szlakiem biegnącym w relacji Pohulanka-Policzna.

Ogólna długość projektowanych i zintegrowanych na wspólnych ciągach szlaków rowerowych, konnych i pieszych na obszarze gminy wynosi około 26 km.

W celu uatrakcyjnienia i ułatwienia turystom korzystania z projektowanych malowniczo przebiegających szlaków przewiduje się utworzenie przy nich sześciu baz.

W punktach tych zostaną stworzone warunki wypożyczania rowerów lub koni oraz możliwość dokonania zakupów (wyżywienie i pamiątki). Ponadto bazy te powinny stwarzać możliwość rekreacji i czynnego wypoczynku dla turystów.

6.12 Stacje paliw i miejsca obsługi pojazdów

W związku z postępującym rozwojem motoryzacji i zwiększania się ruchu tranzytowego zakłada się budowę trzech stacji paliw.

Jedna z nich znajdzie swe miejsce w planowanym MPO-II zlokalizowanym w Kleszczelach przy skrzyżowaniu drogi krajowej nr 66 z drogą wojewódzką nr 685.

Uwzględniając obowiązujące Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 roku przyjmuje się, że MOP-II spełniający funkcję usługowo-wypoczynkową powinien być wyposażony w następujące urządzenia i obiekty: stanowiska postojowe, urządzenia wypoczynkowe, urządzenia sanitarne, oświetlenie, stację paliw, stanowiska obsługi pojazdów, obiekty gastronomiczno-handlowe i informacji turystycznej.

Drugą z planowanych trzech stacji paliw przewiduje się zlokalizować przy drodze wojewódzkiej nr 693 w miejscowości Dasze, trzecią przy skrzyżowaniu dróg powiatowych nr 03885 i nr 03699 między miejscowościami Policzna i Wojnowka.

7. System komunikacyjny

7.1. Układ drogowy

Układ drogowy tworzą: droga krajowa, drogi wojewódzkie, drogi powiatowe i drogi gminne. Na obszarze gminy Kleszczele główny ciąg drogowy przebiegający z północy na południe stanowi droga krajowa Nr 66 przebiegająca z kierunku Bielska Podlaskiego do granicy państwa w Połowcach.

Długość tej drogi w granicach gminy wynosi 11,109 km. Na wyżej wymienionym ciągu występują nawierzchnie bitumiczne. Droga ta na długości 7,090 km przebiega w granicach miasta Kleszczele. Szerokość jezdni waha się w granicach 6-7 m.

Znaczne zróżnicowanie występuje również w szerokości pasa drogowego, który wynosi od 12 m do 30 m. Biorąc pod uwagę znaczącą funkcję, jaką posiada do spełnienia przebiegająca przez gminę wyżej omawiana droga krajowa należy podkreślić, że stan jej wymaga modernizacji i remontu.

Oprócz nieodpowiedniego stanu technicznego, nie występują przy drodze elementy infrastruktury komunikacyjnej i społecznej związanej z obsługą ruchu tranzytowego, który niewątpliwie będzie wzrastał.

Obecnie jest to lokalne przejście graniczne między Polską, a Białorusią, tylko dla ruchu osobowego, nie należy jednak wykluczać, że w przyszłości może stać się ono przejściem o funkcji międzynarodowej z możliwością przejazdu dla ruchu ciężarowego.

Do dróg wojewódzkich na obszarze gminy zalicza się następujące ciągi:

- Droga nr 685 Kleszczele-Hajnówka
- Droga nr 693 Kleszczele- Siemiatycze

Droga nr 685 przebiega przez gminę na długości 3,0 km. Na ciągu tym występują nawierzchnie

bitumiczne o szerokości jezdni 5,0-5,5 m. Szerokość korony drogi wynosi 8,0-9,0 m, a pasa drogowego 24,0 m.

Przebiegający przez granicę odcinek drogi wojewódzkiej nr 693 wynosi 13,209 km. Na przeważającej długości szerokość jezdni na tej drodze wynosi 5,5-5,7 m. Tylko na początkowym odcinku wynoszącym 267 m (m. Kleszczele) jezdnia posiada szerokość najpierw 10 m a następnie 7,0 m

Na odcinku od km 4+900 do km 5+150 pas drogowy wynosi 12 m. Natomiast na całej pozostałej długości posiada on szerokość 18,22 i 24 m. Na obu ciągach dróg występują nawierzchnie bitumiczne.

Ogólna długość dróg wojewódzkich na obszarze gminy wynosi 16,209 km. Stan techniczny tych dróg jest niezadowolający i wymaga modernizacji.

Ogólna długość dróg powiatowych na obszarze gminy wynosi **44,5 km**. W tym drogi o nawierzchni bitumicznej stanowią **11,3 km**, o nawierzchni brukowej **4,5 km**, o żwirowej **28,0 km** i gruntowej **0,7 km**.

Ogólna długość wszystkich dróg gminnych wynosi **65,692 km**, z tego o nawierzchni utwardzonej jest tylko ok. 10%. Drogi o nawierzchni żwirowej stanowią ok. 57%, a o gruntowej ok. 32%. Jest to niekorzystne zjawisko, ponieważ drogi nie posiadające nawierzchni utwardzonej często nie mogą zapewnić odpowiedniej dostępności komunikacyjnej, szczególnie w niesprzyjających warunkach atmosferycznych (wiosenno-jesiennych). Ponadto sytuację pogarsza fakt, iż tylko 35% dróg powiatowych posiada nawierzchnię twardą.

Biorąc pod uwagę wszystkie kategorie dróg (krajowe, wojewódzkie, powiatowe, gminne) ogólna długość sieci dróg publicznych na obszarze gminy wynosi **136,890 km**.

Natomiast drogi o nawierzchni twardej wynoszą **48,603 km**. Daje to **34 km** dróg publicznych o nawierzchni twardej na **100 km²**.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że istniejący stan techniczny większości dróg jest niezadowolający w stosunku do występujących potrzeb. Zwłaszcza dotyczy to stanu nawierzchni i wielkości podstawowych elementów technicznych, takich jak szerokość jezdni, korony drogi i pasa drogowego.

7.2. Kolej

Przez obszar gminy Kleszczele przebiegają dwie państwowe jednotorowe linie kolejowe. Jedną z nich relacji Białystok-Bielsk Podlaski-Kleszczele-Czeremcha-granica państwa, która na obszarze gminy obsługuje mieszkańców na stacjach Suchowolce, Kleszczele, natomiast druga przebiegająca w relacji Siedlce-Czeremcha-Hajnówka obsługująca podróżnych na stacjach Dobrowoda i Policzna.

Stan techniczny linii jest niezadowolający. Występują ograniczenia prędkości nawet do 30 km/h. Linie te ze względu na powiązania gminy z ośrodkami administracji wojewódzkiej i powiatowej spełniają istotne znaczenie w zakresie obsługi komunikacyjnej dla jej mieszkańców.

Długość linii kolejowych na obszarze gminy wynosi około 20 km, co stwarza, że gęstość sieci kolejowej osiąga ok. **14 km/100 km²**. Rozmieszczenie przystanków i niezadowolający stan dróg dojazdowych stwarza znaczne utrudnienia i ograniczenie dobrej do nich dostępności.

7.3. Komunikacja autobusowa

Ważnym środkiem komunikacji zbiorowej na terenie gminy jest komunikacja autobusowa. Występujący przebieg linii autobusowych oraz gęstość przystanków w znacznej części gminy nie pozwala na standardowe zapewnienie przystanków nie przekraczającej 2 km od jednostek osadniczych.

Podstawowym utrudnieniem w zapewnieniu sprawnej obsługi komunikacji autobusowej stanowią drogi o nieutwardzonej nawierzchni, które jeszcze występują na terenie gminy.

Dalszy rozwój autobusowej obsługi komunikacyjnej jest równie często uwarunkowany względami ekonomicznymi, gdyż obecnie stosowany tabor o dużej pojemności przy niewielkiej liczbie pasażerów na wielu liniach nie przynosi przewoźnikom odpowiednich zysków.

Linie autobusowe na obszarze gminy występują na całej długości drogi krajowej i drogach wojewódzkich. Jedynie w północno-wschodniej części niewielki odcinek linii autobusowej biegnącej z kierunku Hajnówki do Policznej przebiega po drodze powiatowej.

Ogólna długość linii autobusowych w gminie Kleszczele wynosi około **30 km**.

8. Ograniczenia i problemy rozwoju gminy Kleszczele

Wskazanie problemów i barier rozwoju gminy pozwoli na zabezpieczenie w budżecie gminnym środków finansowych na ich likwidację. Niektóre z nich mogą być zlikwidowane drogą lepszej organizacji pracy, większego zaangażowania lub zmiany przepisów prawnych.

W uwarunkowaniach rozwoju przestrzennego gminy można określić następujące bariery rozwojowe:

- brak miejsc pracy dla ludności zajmującej się działalnością poza rolniczą oraz dla nadwyżek ludności pracującej obecnie w rolnictwie
- starzenie się ludności wiejskiej
- braki w istniejącej infrastrukturze technicznej
- uwarunkowania wynikające z ochrony środowiska, a także ochrony gruntów rolnych i leśnych
- brak inwestorów zarówno krajowych jak i zagranicznych
- słaba jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Problemy gminne dokonano w oparciu o następujące dane, informacje i dokumenty:

- dane uzyskane z Urzędu Miasta Kleszczele,
- „Raport o stanie miasta i gminy Kleszczele”,
- wyniki ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców gminy,
- identyfikację problemów dokonaną przez radnych gminy,

8.1. Identyfikacja problemów gminnych dokonana przez radnych.

➤ Brak miejsc pracy.

Uzasadnienie:

-bezrobocie powoduje migrację ludzi młodych, zazwyczaj dobrze wykształconych mieszkańców gminy do większych miast.

Oczekiwane efekty:

- poprawa struktury demograficznej gminy,
- zwiększenie aktywności gospodarczej,
- wzrost dochodów mieszkańców,

➤ **Brak boiska sportowego przy szkole podstawowej.**

Uzasadnienie:

-brak miejsca do prowadzenia szkolnych zajęć sportowych

Oczekiwane efekty:

-poprawa rozwoju i stanu zdrowia dzieci i młodzieży,

-oferta do spędzania czasu wolnego

➤ **Nieprawidłowości w funkcjonowaniu ośrodka zdrowia.**

Uzasadnienie:

-zbyt mało lekarzy w gminie, brak możliwości wykonywania podstawowych badań lekarskich.

Oczekiwane efekty:

-poprawa stanu zdrowia,

-podniesienie ogólnych warunków życia,

➤ **Utwardzenie skanalizowanych ulic i ułożenie chodników.**

Uzasadnienie:

Trudności komunikacyjne w okresach deszczowej pogody

Oczekiwane efekty:

-ułatwienie dojścia i dojazdu,

-podniesienie poziomu bezpieczeństwa pieszych,

➤ **Zwiększenie liczby etatów w Policji.**

Uzasadnienie:

-brak dostatecznego poczucia bezpieczeństwa,

Oczekiwane efekty:

-wzrost bezpieczeństwa publicznego,

➤ **Poprawa stanu bezpieczeństwa na głównej ulicy Kleszczel (droga Bielsk Podlaski-Siemiatycze-przejście graniczne Połowce).**

Uzasadnienie:

-duże natężenie ruchu i zazwyczaj nadmierna prędkość pojazdów stwarzają zagrożenie dla pieszych.

Oczekiwane efekty:

-poprawa stanu bezpieczeństwa przechodniów

➤ **Podniesienie opłacalności produkcji rolnej.**

Uzasadnienie:

-migracja młodych ludzi ze wsi,

-trudności w utrzymaniu rodziny

Oczekiwane efekty:

-zatrzymanie efektu „starzenia się wsi”,

➤ **Zwalczanie patologii społecznej w tym głównie alkoholizmu.**

Uzasadnienie:

- wysoka umieralność ludzi w stosunkowo młodym wieku,

Oczekiwane efekty:

- likwidacja patologii

➤ **Konieczność zwiększenia nakładów na oświatę i służbę zdrowia.**

Uzasadnienie:

- brak wielu z podstawowych pomocy szkolnych,
- brak należytego wyposażenia przychodni zdrowia w leki i aparaturę medyczną

Oczekiwane efekty:

- podniesienie efektywności nauczania,
- podniesienie stanu wiedzy i umiejętności uczniów, niwelowanie dysproporcji pomiędzy uczniami z dużych miast a uczniami z małych miejscowości lub wsi,
- podniesienie poziomu świadczonych usług.

➤ **Rozbudowa systemu kanalizacji na terenie miasta i gminy.**

Uzasadnienie:

- odprowadzanie ścieków do szamb i ich okresowy wywóz,
- zagrożenie stanu czystości wód podziemnych,

Oczekiwane efekty:

- podniesienie stanu czystości środowiska,
- poprawa warunków życia mieszkańców,

➤ **Poprawa stanu technicznego dróg i ulic w gminie.**

Uzasadnienie:

- trudności w dojeździe do niektórych miejsc lub miejscowości,

Oczekiwane efekty:

- poprawa ogólnych warunków życia,
- ułatwienia w komunikacji,

9. GOSPODARKA

9.1. Struktura gospodarcza gminy Kleszczele.

Miasto i gmina Kleszczele funkcjonuje i rozwija się w określonym otoczeniu gospodarczym, z którym wiąże je różnorodne współzależności i powiązania wynikające z ich kooperacji i współpracy w zakresie wymiany dóbr i usług, kontaktów instytucjonalnych i międzyludzkich.

Na terenie gminy Kleszczele funkcjonują następujące instytucje i zakłady pracy:

Urząd Miejski w Kleszczelach	ul. 1 Maja 4, 17-250 Kleszczele
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. 1 Maja 4, 17-250 Kleszczele
Miejski Ośrodek Kultury w Kleszczelach	ul. Kolejowa 16, 17-250 Kleszczele
Ochotnicza Straż Pożarna w Kleszczelach	ul. Kolejowa 16, 17-250 Kleszczele
Zespół Szkół w Kleszczelach	ul. Plac Parkowy 4, 17-250 Kleszczele
Przedszkole w Kleszczelach	ul. Plac Parkowy 4, 17-250 Kleszczele
Miejska Biblioteka Publiczna w Kleszczelach	ul. Plac Parkowy 4, 17-250 Kleszczele
Urząd Pocztowy w Kleszczelach	ul. Plac Parkowy 5, 17-250 Kleszczele
Niepubliczny ZOZ "UNIMED" w Kleszczelach	ul. Plac Parkowy 3, 17-250 Kleszczele
Apteka "AQUA" w Kleszczelach	ul. Plac Parkowy 3, 17-250 Kleszczele
Usługi Lekarsko - Weterynaryjne Jan Korcz w Kleszczelach	ul. Białowieska 9, 17-250 Kleszczele
PPHU "DREWEXPOL" Sp z o.o. w Kleszczelach	ul. Stacja Kolejowa 8, 17-250 Kleszczele
PPH "NITERWA" w Kleszczelach	ul. Leśna 1, 17-250 Kleszczele
Centrum Handlowo – Produkcyjne W. Szczuka w Kleszczelach	ul. Stacja Kolejowa 7, 17-250 Kleszczele
Bank Spółdzielczy w Hajnówce Oddział Kleszczele	ul. Plac Parkowy 13, 17-250 Kleszczele
MJ & COMPANY Michał Adamiec Jan Dmitruk	ul. 1 Maja 9, 17-250 Kleszczele
Gospodarstwo rolne „Barbara”	ul. Akacyjowa, 17-250 Kleszczele
„Transjonasz” Sp. z o.o. w Brednie Zakład w Sakach	Saki

Liczba podmiotów gospodarczych działające na terenie gminy Kleszczele ze względu na przedmiot działalności:

- Betoniarstwo - 1
- Biuro rozliczeń podatkowych - 1
- Działalność pomocnicza związana z ubezpieczeniami oraz funduszami emerytalno-rentowymi - 2
- Działalność usługowa związana z hodowlą i chowem zwierząt - 2
- Opieka zdrowotna - 4
- Kantor wymiany walut - 2

- Mała gastronomia - 2
- Obróbka drewna - 4
- Pośrednictwo w świadczeniu usług na rzecz Poczty Polskiej - 1
- Produkcja artykułów przemysłowych - 1
- Produkcja w branży metalowej - 2
- Rzeźba w drewnie - 1
- Sprzedaż artykułów przemysłowych pochodzenia krajowego i zagranicznego - 2
- Sprzedaż artykułów spożywczo - przemysłowych - 18
- Sprzedaż części i akcesoriów do pojazdów mechanicznych - 3
- Sprzedaż mięsa - 2
- Sprzedaż pasz - 2
- Sprzedaż prasy - 1
- Sprzedaż wyrobów farmaceutycznych i materiałów medycznych - 1
- Usługi budowlane - 5
- Usługi kamieniarskie i wyrób pomników - 1
- Usługi leśne - 11
- Usługi rolnicze - 1
- Usługi stolarskie - 3
- Usługi szklarskie - 1
- Usługi transportowe - 3
- Usługi weterynaryjne - 1
- Usługi video - 1
- Wynajem pomieszczeń noclegowych - 7

Na terenie gminy Kleszczele dominuje produkcja rolnicza. Ogólna powierzchnia użytków rolnych wynosi 8972 ha. Większość gospodarstw rolnych stanowią gospodarstwa o powierzchni 11,5 ha z czego użytków rolnych jest 10,7 ha.

Ogólna powierzchnia zasiewów wynosi 4135 ha. W produkcji roślinnej dominują uprawy: pszenicy, żyta, jęczmienia, owsa i ziemniaków, zaś w produkcji zwierzęcej: trzoda chlewna i drób.

10. Sfera społeczna

Z demograficznego punktu widzenia dla gminy Kleszczele charakterystyczny jest:

- postępujący proces starzenia się społeczeństwa,
- znaczny spadek przyrostu naturalnego przede wszystkim na wsi.

Powyższe uwarunkowania będą modyfikowane przemieszczeniami ludności ze wsi do miasta i wyjazdami za granicę.

Najliczniejszą grupą w przyszłości będą osoby w wieku powyżej 40 lat, co wskazuje na proces starzenia się mieszkańców Kleszczel i okolic. Migracja trwa nieprzerwanie, wyjeżdżają osoby w przedziale wiekowym 15-31 lat z dominacją kobiet.

Głównym motywem migracji jest chęć realizacji awansu społecznego, co w konsekwencji doprowadziło do wyraźnego zdeformowania struktury demograficznej w populacji wiekowej.

Struktura wiekowa ludności:

- 0-18 lat – 23,7%
- 19-40 lat – 25,3 %
- powyżej 40 lat – 51,1 %

Jak wynika z zestawienia 23% społeczeństwa to dzieci i młodzież do 19 roku życia. Dlatego też celem jest realizowanie programów edukacyjnych (ekologicznych) w szkołach.

Liczba mieszkańców gminy w latach:

lata	2003	2004	2005	2006
Liczba mieszkańców	3094	3031	2987	2947

Jak wynika z powyższego zestawienia o około 54 osób rocznie zmniejsza się ilość mieszkańców Gminy KLESZCZELE.

PROGNOZA LICZBY LUDNOŚCI DO 2014 roku

Lata	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba mieszkańców	2865	2811	2757	2703	2649	2595

11. Rynek pracy w gminie Kleszczele

Liczba bezrobotnych w powiecie hajnowskim za 2007 r.

Wyszczególnienie		2007 r.											
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Ogółem	m. Hajnówka	1199	1142	1018	905	898	820	816	775	678	691	721	770
	m. Kleszczele	57	52	50	40	41	38	42	38	32	40	41	45
	g. Białowieża	110	107	105	96	101	96	100	88	79	84	94	103
	g. Czeremcha	173	167	181	159	165	144	145	127	110	114	126	139
	g. Czyże	50	45	47	46	38	30	33	36	34	32	32	37
	g. Dubicze Cerkiewne	67	62	58	50	44	39	39	41	33	32	47	53
	g. Hajnówka	143	139	133	126	129	120	120	114	94	95	94	98
	g. Kleszczele	63	54	55	42	43	38	39	34	35	41	39	38
	g. Narew	128	128	127	125	129	125	132	132	120	110	113	115
	g. Narewka	179	186	140	118	112	103	110	97	96	103	118	144
	Razem w powiecie	2169	2082	1914	1707	1700	1553	1576	1482	1311	1342	1425	1542
z tego													
Kobiety	m. Hajnówka	656	629	589	536	534	465	479	459	408	404	424	440
	m. Kleszczele	26	24	22	20	20	18	19	20	17	18	18	23
	g. Białowieża	36	36	37	40	42	39	35	37	33	33	35	38
	g. Czeremcha	91	86	102	91	88	83	86	79	72	75	79	85
	g. Czyże	22	18	20	21	17	11	14	16	16	14	15	17
	g. Dubicze Cerkiewne	23	22	21	20	20	18	18	16	11	11	16	19
	g. Hajnówka	79	77	72	69	66	62	67	68	53	52	53	53
	g. Kleszczele	21	16	16	14	17	13	15	15	15	21	18	18
	g. Narew	54	53	58	55	62	58	59	63	61	56	59	58
	g. Narewka	101	103	83	73	69	65	71	64	57	59	63	82
	Razem w powiecie	1109	1064	1020	939	935	832	863	837	743	743	780	833

Słaba kondycja ekonomiczna większości podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie gminy Kleszczele jest podstawową przyczyną ograniczenia zatrudnienia przez lokalnych pracodawców do poziomu pozwalającego na przetrwanie podmiotu w trudnym okresie gospodarczym.

Brak rozwiązań prawno-fiskalnych, ulg podatkowych dla zatrudniających bezrobotnych i promowania małych i średnich przedsiębiorstw prowadzi do ograniczenia tempa powstawania nowych miejsc pracy.

12. Pomoc społeczna i opieka zdrowotna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im, życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Pomoc społeczna w gminie polega w szczególności na:

- 1) przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
- 2) pracy socjalnej,
- 3) prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- 4) analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- 5) realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

- 1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych,
- 2) udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- 3) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych, celowych,
- 4) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i zdrowotne,
- 5) praca socjalna,
- 6) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania,
- 7) dożywianie dzieci,
- 8) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie kosztów za pobyt mieszkańca w tym domu,

W placówkach opiekuńczo-wychowawczych z terenu gminy Kleszczele przebywa następująca ilość osób:

- w domach dziecka przebywa 3 dzieci,
- w domach pomocy społecznej -7 osób,
- osoby niepełnosprawne:
- o znacznym stopniu niepełnosprawności-6 osób,
- o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności-32 osoby,

Wyżej wymienione osoby korzystają ze świadczeń pomocy społecznej.

13. Edukacja i wychowanie

Edukacja winna być podstawowym elementem inwestowania w „kapitał ludzki”, ponieważ będzie to decydowało o sprostaniu wymogom współczesności i szansach rozwojowych gospodarki oraz poziomie życia mieszkańców zarówno w skali całego kraju, jak i poszczególnych województw, miast oraz gmin wiejskich. Jednakże nie należy zapominać o możliwościach finansowych budżetu państwa i poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego. Rozwój społeczno-gospodarczy gminy Kleszczele wymagać będzie znacznego podniesienia poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych mieszkańców. W ostatnich latach ogólny poziom wykształcenia społeczeństwa systematycznie poprawiał się, jednak tempo i struktura zmian nie są w pełni dostosowane do potrzeb restrukturyzującej się gospodarki, a przeciętny poziom

wykształcenia pomimo znaczących postępów w ostatnich latach nadal odbiega od standardów europejskich.

Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie Kleszczele:

- Przedszkole
- Zespół Szkół w Kleszczelach

14. Kultura i sztuka

Podstawowym zadaniem ośrodka kultury jest zaspokajanie potrzeb i aspiracji kulturalnych społeczeństwa poprzez tworzenie i upowszechnianie różnych dziedzin kultury oraz sztuki profesjonalnej i amatorskiej, koordynacja działalności placówek kulturalno-oświatowych w gminie w zakresie organizacji imprez, wypoczynku, rozrywki i rekreacji, mianowicie organizacja festynów, konkursów, wystaw, zabaw tanecznych i zawodów sportowych. Do innych zadań Miejskiego Ośrodka Kultury należy: prowadzenie pracowni artystycznych dla dzieci i młodzieży.

15. Zadania polegające na poprawie sytuacji na obszarze gminy Kleszczele

Cele strategiczne

1. Zapewnienie właściwego poziomu infrastruktury społecznej i technicznej, dostosowanych do potrzeb i aspiracji mieszkańców oraz kierunków rozwoju gospodarczego gminy, spełniających wymogi ochrony środowiska
2. Stwarzanie sprzyjających warunków dla powstania i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw produkcyjnych, handlowych i usługowych związanych z obsługą przygranicznego ruchu osobowego i towarowego, produkcją rolną, hodowlą i przetwórstwem.
3. Rozwój turystyki i agroturystyki, jako alternatywnego źródła dochodów mieszkańców gminy.

Cele i zadania realizacyjne

Ochrona przyrody i krajobrazu

Cel ogólny: Zachowanie rodzimego bogactwa przyrodniczego i walorów krajobrazowych

Cele szczegółowe:

- zachowanie i wzbogacanie istniejących oraz odtwarzanie zanikłych elementów różnorodności biologicznej, w tym renaturalizacja cennych ekosystemów i siedlisk,
- usuwanie lub ograniczanie aktualnych i potencjalnych zagrożeń w celu zachowania różnorodności biologicznej.

Zadania długookresowe do roku 2013:

- rozwój rolnictwa ekologicznego,
- ochrona elementów środowiska przyrodniczo-kulturowego,
- rozwój sieci szlaków turystycznych i ścieżek przyrodniczych,
- monitoring ruchu turystycznego szczególnie na obszarach chronionych,
- zalesianie gruntów na glebach niskiej jakości według wykonanych projektów.

Ochrona środowiska naturalnego

Ochrona wód podziemnych, gleb i powierzchni ziemi

Cel ogólny: Ochrona i poprawa jakości wód podziemnych, gleb i powierzchni ziemi

Cele szczegółowe:

- Eliminacja czynników zagrożenia dla jakości wód podziemnych.
- Restrukturyzacja poboru wód dla celów użytkowych.
- Racjonalne użytkowanie gleb, zasobów kopalin.
- Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych.

Zadania krótkookresowe do roku 2009:

- 1) doskonalenie inwentaryzacji oraz likwidacja nieczynnych i nie nadających się do eksploatacji studni wierconych i kopanych,
- 2) doskonalenie nadzoru nad przestrzeganiem ustaleń zawartych w decyzjach dotyczących stref ochronnych wokół ujęć wody,
- 3) modernizacja technologii uzdatniania wody do picia,
- 4) kompleksowa rekultywacja terenów zdewastowanych i zdegradowanych,
- 5) rekultywacja składowisk wyeksploatowanych z uwzględnieniem skutków wydobycia kopalin dla środowiska,
- 6) realizacja zadań wynikających z planu gospodarki odpadami.

Zadania długookresowe do roku 2013:

- 1) prowadzenie monitoringu lokalnego potencjalnych źródeł zanieczyszczeń,
- 2) maksymalne wykorzystanie eksploatowanych złóż oraz skuteczna i właściwa z punktu widzenia gospodarki przestrzennej rekultywacji wyrobisk,
- 3) wzmożenie działalności kontrolnej,
- 4) realizacja zadań wynikających z planu gospodarki odpadami,
- 5) umieszczanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego granic obszarów udokumentowanych i potencjalnych złóż kopalin.

Ochrona wód powierzchniowych

Cel ogólny: Ochrona zasobów i poprawa jakości wód powierzchniowych i zapobieganie ich zanieczyszczeniom

Cele szczegółowe:

- Zapobieganie zmniejszaniu się zasobów wód powierzchniowych.
- Zwiększenie retencji wód.
- Stałe ograniczanie zanieczyszczeń wód powierzchniowych.
- Przywracanie jakości wód do stanu wynikającego z ich funkcji ekologicznych oraz sposobów użytkowania.

Zadania krótkookresowe do roku 2009:

- 1) ochrona zasobów wodnych,
- 2) modernizacja ujęcia wody,
- 3) ograniczenie zanieczyszczeń wód:
 - a) budowa nowych oczyszczalni ścieków oraz modernizacja istniejących,
 - b) wyposażenie gospodarstw wiejskich w zabudowie rozproszonej w przydomowe oczyszczalnie ścieków,
 - c) realizacja inwestycji ograniczających zanieczyszczenia azotowe pochodzące z rolnictwa (budowa płyt gnojowych i zbiorników na gnojowicę i gnojówkę),
- d) poprawa jakości wód.

Zadania długookresowe do roku 2013:

- 1) sukcesywna budowa lokalnych ujęć wód w przypadku miejscowości o większych odległościach od ujęć wód oraz istniejących wodociągów,
- 2) realizacja działań w zakresie programów zapobiegania zanieczyszczeniom azotanami ze źródeł rolniczych,
- 3) kanalizowanie terenów w miejscowościach wiejskich, a także budowa przydomowych oczyszczalni ścieków oraz zbiorników bezodpływowych w miejscowościach o rozproszonej zabudowie lub o niewielkiej liczbie mieszkańców,
- 4) poprawa stanu technicznego i konserwacja cieków wodnych,
- 5) odbudowa i utrzymanie właściwego stanu melioracji szczegółowej i podstawowej,
- 6) zapewnienie ochrony naturalnych zbiorników retencyjnych,

Gospodarka odpadami

Cel ogólny: Poprawa stanu czystości terenów i zapobieganie zanieczyszczeniu powierzchni ziemi

Cele szczegółowe:

- Zmniejszanie ilości produkowanych odpadów.
- Odzysk surowców wtórnych oraz odpadów organicznych w celu ich dalszego wykorzystania.
- Właściwe składowanie i unieszkodliwianie odpadów.

Zadania krótkookresowe do roku 2009:

- 1) objęcie wszystkich mieszkańców gminy systemem zorganizowanej zbiórki odpadów komunalnych,
- 2) budowa instalacji i urządzeń do unieszkodliwiania, odzysku i recyklingu odpadów,
- 3) rozwój systemu selektywnej zbiórki odpadów wielkogabarytowych,
- 4) rozwój systemu selektywnej zbiórki odpadów budowlanych wchodzących w strumień odpadów komunalnych,
- 5) rozwój systemu selektywnej zbiórki w celu zmniejszenia udziału odpadów niebezpiecznych w strumieniu odpadów komunalnych.

Zadania długookresowe do roku 2013:

- 1) organizacja gospodarki odpadami opakowaniowymi,
- 2) organizacja gospodarki odpadami biodegradowalnymi,
- 3) rozwój systemu selektywnej zbiórki odpadów wielkogabarytowych,

- 4) rozwój systemu selektywnej zbiórki odpadów budowlanych,
- 5) rozwój systemu selektywnej zbiórki w celu zmniejszenia udziału odpadów niebezpiecznych w strumieniu odpadów komunalnych.

Ochrona powietrza

Cel ogólny: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego

Cele szczegółowe:

- ograniczenie emisji „u źródła” w energetyce,
- ograniczenie zanieczyszczeń komunikacyjnych powietrza.

Zadania krótkookresowe do roku 2009:

- 1) zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza z procesów energetycznego spalania paliw i z palenisk domowych,
- 2) ograniczenie emisji „u źródła” poprzez modernizację lub wymianę istniejących źródeł ciepła opalanych paliwem stałym na nowoczesne kotły opalane paliwem gazowym, płynnym lub biomasą wyposażone w automatyczną regulację procesów spalania podnoszących wydajność cieplną źródła,
- 3) realizacja inwestycji związanych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii.

Zadania długookresowe do roku 2013:

- modernizacja istniejącej sieci grzewczej.

Ochrona przed hałasem i promieniowaniem

Cel ogólny: Poprawa klimatu akustycznego i ochrona przed promieniowaniem

Cele szczegółowe:

- Zmniejszenie i eliminowanie hałasu i promieniowania ze źródeł przemysłowych.
- Ograniczanie oddziaływania hałasu komunikacyjnego.

Zadania krótkookresowe do roku 2009:

- 1) poprawa stanu nawierzchni dróg,
- 2) wspomaganie zapobiegania hałasowi i promieniowaniu „u źródła”.

Zadania długookresowe do roku 2013:

- modernizacja dróg.

Ograniczanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii

Cel ogólny: Minimalizowanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz sprawne usuwanie ich skutków

Cele szczegółowe:

- Eliminowanie źródeł i ograniczanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz zmniejszanie ich skutków.
- Doskonalenie istniejącego systemu ratowniczego na wypadek zaistnienia awarii i klęsk żywiołowych.

Zadania długookresowe do roku 2013

- 1) wdrażanie przepisów prawnych zgodnych z dyrektywami Unii Europejskiej odnoszących się do przeciwdziałania poważnym awariom środowiska,
- 2) tworzenie infrastruktury przy głównych szlakach komunikacyjnych, niezbędnej dla ratownictwa ekologicznego,
- 3) opracowanie programu informowania społeczeństwa o poważnych awariach środowiska i edukacji w tym zakresie, obejmującego działania na szczeblu lokalnym,
- 4) modernizacja i stała poprawa wyposażenia jednostek ratowniczo-gaśniczych w środki ratownictwa ekologicznego.

Racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi

Cel ogólny: Racjonalne gospodarowanie wodą, kopalinami i innymi zasobami naturalnymi

Cele szczegółowe:

- Racjonalizacja poboru wód do celów komunalnych i przemysłowych.
- Racjonalizacja wykorzystania gleb i złóż kopalin.
- Zmniejszenie zużycia energii na potrzeby ludności i przemysłu.
- Zmniejszenie wodochłonności gospodarki.

Zadania krótkookresowe do roku 2009:

- 1) restrukturyzacja poboru wody dla celów użytkowych, w taki sposób, aby zasoby wód podziemnych były użytkowane wyłącznie dla potrzeb ludności, jako woda do picia,
- 2) wspieranie działań mających na celu zmniejszenie zużycia wody w gospodarce,
- 3) wprowadzenie obowiązku umieszczenia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego granic obszarów udokumentowanych i potencjalnych złóż kopalin,
- 4) opracowanie programu eksploatacji kopalin,
- 5) wykorzystanie alternatywnych źródeł energii (energia wodna, energia pochodząca z biomasy, energia słoneczna, pompy ciepłe).

Zadania długookresowe do roku 2013:

- 1) ochrona zasobów udokumentowanych przed zainwestowaniem uniemożliwiającym ich późniejszą eksploatację (uwzględnienie zasobów w studiach uwarunkowań oraz planach zagospodarowania przestrzennego),
- 2) weryfikacja bazy danych o kopalinach w ramach regionalnej bazy danych,
- 3) wspieranie przedsięwzięć dotyczących korzystania z ekologicznych źródeł energii w indywidualnych gospodarstwach.

Działania o charakterze systemowym

Monitoring środowiska

Cel ogólny: Zwiększenie zakresu informacji o stanie środowiska naturalnego, jego zagrożeniach oraz sposobach przeciwdziałania zagrożeniom

Cele szczegółowe:

- Doskonalenie monitoringu stanu środowiska, analiza zmian zachodzących w środowisku i ocena zagrożeń.

Działania krótkookresowe do roku 2009 i długookresowe do roku 2013:

- 1) rozpoznawanie i monitorowanie stanu środowiska i bioróżnorodności oraz istniejących i potencjalnych zagrożeń,
- 2) doskonalenie systemu monitoringu jakości wód podziemnych i wielkości ich poboru na cele bytowe i gospodarcze,
- 3) doskonalenie monitoringu zasobów i jakości wód powierzchniowych; usprawnienie i rozszerzenie zakresu monitoringu,
- 4) wspieranie i realizacja zadań zarządcy składowiska odpadów w zakresie monitoringu.

Edukacja ekologiczna

Cel ogólny: Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców gminy oraz poprawa komunikacji społecznej w zakresie ochrony i racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych gminy

Cele szczegółowe:

- Wspieranie działań uzupełniających system edukacji formalnej, podnoszących ekologiczną świadomość społeczności i władz lokalnych.
- Zwiększenie efektywności edukacji ekologicznej przez promowanie najskuteczniejszych jej form i najważniejszych treści.

Działania krótkookresowe do roku 2009 i długookresowe do roku 2013:

- 1) organizacja regionalnego systemu informacji o edukacji ekologicznej,
- 2) prowadzenie szkoleń zawodowych w zakresie prawa, zarządzania, technik ochrony środowiska, zagospodarowania przestrzennego, źródeł finansowania ochrony środowiska,
- 3) upowszechnianie i praktyczne wdrażanie zasad „Kodeksu dobrej praktyki rolniczej”,
- 4) wspomaganie prowadzenia edukacji ekologicznej przez samorząd gminy,
- 5) wspieranie wdrażania nowoczesnych technik przyjaznych środowisku BAT (Best Available Technique),
- 6) edukacja ekologiczna w zakresie wprowadzania materiałów termoizolacyjnych w budownictwie, energetyce oraz w zakresie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza.

16. Plan realizacji zadań i projektów

Plan realizacji inwestycji na lata 2008-2013					
L.P.	Zamierzenia inwestycyjno - rozwojowe	Planowany termin realizacji	Szacowane koszty całkowite inwestycji w zł	Środki pochodzące z innych źródeł	Oczekiwane rezultaty
1.	Uregulowanie gospodarki ściekowej na obszarze aglomeracji Kleszczele-Dobrowoda - Repczyce	2008-2011	6.810.077	982.558	Poprawa warunków higieniczno-sanitarnych w gminie
2.	Przebudowa wodociągu w Kleszczelach	2008-2011	3.928.201	193.971	Poprawa warunków higieniczno-sanitarnych w gminie
3	Świetlica wiejska integracyjna Policzna bramą do Europy”	2008- 2009	220.111	90.083	Rozwój infrastruktury turystycznej, rozwój bazy sportowej w gminie
4	Świetlica wiejska integracyjna Dobrowoda bramą do Europy”	2008-2009	247.850	73.388	Rozwój infrastruktury turystycznej, rozwój bazy sportowej w gminie
5	Budowa budynku zaplecza sanitarnego z częścią socjalną przy zalewie „Repczyce	2008-2009	424.098	55.574	Rozwój infrastruktury turystycznej
6	Modernizacja dróg we wsi: Kolonia Zaleszany, Pogreby-Kośna, wieś Saki	2009-2013	1.000.000	0	Poprawa infrastruktury drogowej, skrócenie czasu dojazdu, poprawa stanu bezpieczeństwa na drodze
7	Przebudowa drogi gminnej Dobrowoda-Repczyce	2008-2009	1.198.800	431.970	Poprawa infrastruktury drogowej, skrócenie czasu dojazdu, poprawa stanu bezpieczeństwa na drodze

17. Powiązanie projektów z innymi działaniami

Plan Rozwoju Lokalnego 2008-2013 dla gminy Kleszczele zgodnie z celami strategicznymi zawartymi w „Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gmin Członków Stowarzyszenia Gmin Puszczy Białowieskiej”, a także zgodnie z programami:

- „Programem Ochrony Środowiska dla gminy Kleszczele na lata 2004-2011”.
- Koncepcją polityki przestrzennego zagospodarowania kraju,
- Narodową Strategią Rozwoju Regionalnego,
- Strategią Gospodarczą Rządu „Przedsiębiorczość-Rozwój-Praca”,
- Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podlaskiego 2007-2013 ,
- Strategią rozwoju województwa podlaskiego do 2020r.,

- Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego „Zielone Płuca Polski”,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kleszczele.
- Planem Gospodarki Odpadami dla gminy Kleszczele do 2015.

18. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć Planu Rozwoju Lokalnego

Wskaźniki obrazujące postęp we wdrażaniu oraz rezultaty działań określonych w Planie Rozwoju Lokalnego można ujmować w trzech kategoriach:

- 1) wskaźniki produktu, które odnoszą się do rzeczowych efektów działania,
- 2) wskaźniki rezultatu odpowiadające bezpośrednim i natychmiastowym efektom wynikającym z realizacji działań,
- 3) wskaźniki oddziaływania obrazujące konsekwencje podjęcia określonych działań wykraczające poza efekty natychmiastowe.

Oddziaływanie może odnosić się do efektów związanych bezpośrednio z podjętymi działaniami, ale pojawiające się po pewnym czasie oraz do efektów długookresowych, oddziałujących na szerszą populację i pośrednio tylko wynikających ze zrealizowanego działania.

Sfera gospodarcza

Efekty

- rozwój i zwiększenie potencjału gospodarczego gminy Kleszczele
- poprawa wizerunku inwestycyjnego oraz wzrost atrakcyjności inwestycyjnej miasta,
- pozyskanie i odpowiednie przygotowanie terenów oraz obiektów do zagospodarowania,
- rozwój infrastruktury technicznej i turystycznej,
- stworzenie lokalnego klimatu, sprzyjającego rozwojowi działalności gospodarczej,
- powiększenie lokalnego rynku zbytu towarów i usług,
- rozbudowa bazy turystycznej oraz noclegowej,
- wzmocnienie atrakcyjności turystycznej miasta i gminy.

Sfera społeczna

Efekty

- podwyższenie standardu życia mieszkańców gminy Kleszczele
- polepszenie stanu bezpieczeństwa publicznego,
- polepszenie warunków zamieszkania i odpoczynku mieszkańców,
- stwarzanie możliwości powstawania nowych miejsc pracy,
- podniesienie poziomu wykształcenia zasobów ludzkich poprzez polepszenie warunków edukacyjno – oświatowych,
- pobudzanie i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości mieszkańców i ich aktywności gospodarczej,
- polepszenie dostępu do obiektów i urządzeń rekreacyjnych i sportowych.

Sfera ekologiczna i przestrzenna

Efekty

- poprawa stanu środowiska przyrodniczego,
- poprawa stanu czystości wód powierzchniowych oraz płytkich wód podziemnych,
- zmniejszenie ilości zanieczyszczeń odprowadzanych do cieków wodnych,
- poprawa stanu czystości powietrza atmosferycznego,
- polepszenie wizerunku miasta i gminy jako miejsca atrakcyjnego turystycznie,
- rozpowszechnienie proekologicznych nośników pozyskiwania energii (gaz, elektryczność, źródła odnawialne),
- zabezpieczenie możliwości bezpiecznego składowania odpadów stałych,

- racjonalna i oszczędna gospodarka terenami,
- ochrona zasobów przyrodniczych przed degradacją.

Planowane, przykładowe wskaźniki oddziaływania:

- poprawa stanu środowiska naturalnego,
- poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- wzrost atrakcyjności terenów przeznaczonych na infrastrukturę turystyczną,
- rozwój przedsiębiorczości,
- nowe miejsca pracy,
- przyciągnięcie inwestorów,
- poprawa stanu zdrowia mieszkańców,
- poprawa stanu środowiska naturalnego,
- rozwój turystyki,
- zachowanie jakości zasobów wód podziemnych,
- poprawa komfortu i warunków pracy i nauczania,
- wzrost zaufania społeczeństwa do działań podejmowanych przez władze samorządowe,
- wdrożenie rozwiązań techniczno – organizacyjnych z zakresu nowych technologii informacyjno – telekomunikacyjnych w działalności samorządowej,
- podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu,

Planowane, przykładowe wskaźniki rezultatów:

- Liczba osób korzystających z wodociągów,
- Liczba osób korzystających z kanalizacji ,
- Liczba turystów krajowych i zagranicznych ,
- Liczba uczestników imprez i wydarzeń kulturalnych ,
- Liczba zorganizowanych imprez/wydarzeń kulturalnych (wystaw, spektakli, itp.) , w obiektach zabytkowych oraz nowych i zmodernizowanych obiektach infrastruktury kulturalnej,
- Liczba osób korzystająca z nowej infrastruktury sportowej, kulturalnej, rekreacyjnej i związanej z aktywnymi formami wypoczynku (osoby),
- Liczba nowych miejsc pracy powstała w wyniku realizacji projektów turystycznych i kulturalnych, w tym ilość nowych miejsc pracy dla kobiet ,
- Liczba osób korzystających z informacji turystycznej i kulturalnej (zapytania),

Planowane, przykładowe wskaźniki produktów

- Liczba finansowanych projektów,
- Długość dróg powiatowych i gminnych ,
- Długość sieci rozdzielczej wodociągów,
- Liczba urządzeń zaopatrzenia w wodę,
- Długość sieci kanalizacyjnych,
- Liczba wdrożonych projektów selektywnej zbiórki odpadów i recyklingu oraz projektów gospodarki odpadami komunalnymi,
- Liczba projektów kompleksowego uzbrojenia terenu przeznaczonego pod inwestycje,
- Liczba projektów z zakresu lokalnej kultury (w tym ochrony dziedzictwa kulturowego),
- Liczba projektów z zakresu lokalnej infrastruktury turystycznej),

19. Plan finansowy na lata 2008-2013

Zadania inwestycyjne w 2008r.

Lp.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Łączne koszty finansowe	Planowane wydatki					Jednostka organizacyjna realizująca program lub koordynująca wykonanie programu
			rok budżetowy 2008 (8+9+10+11)	z tego źródła finansowania				
				dochody własne jst	kredyty i pożyczki	środki pochodzące z innych źródeł*	środki wymienione w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 u.f.p.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Uregulowanie gospodarki ściekowej na obszarze aglomeracji Kleszczele-Dobrowoda -Repczyce	6.810.077	1.310.077	27.519	300.000	982.558	0	Gmina Kleszczele
2.	Przebudowa wodociągu w Kleszczelach	3.928.201	228.201	34.230	0	193.971	0	Gmina Kleszczele
3.	Świetlica wiejska integracyjne -Policzna bramą do Europy	220.111	120.111	30.028	0	90.083	0	Gmina Kleszczele
4.	Świetlica wiejska integracyjne - Dobrowoda bramą do Europy	247.850	97.850	24.462	0,00	73.388	0,00	Gmina Kleszczele
5.	Budowa budynku zaplecza sanitarnego z częścią socjalną przy zalewie „Repczyce”	424.098	74.098	18.524	0,00	55.574	0,00	Gmina Kleszczele
6.	Zakup komputerów	10.000	10.000	10.000	0	0	0	Gmina Kleszczele
7.	Przebudowa drogi gminnej Dobrowoda-Repczyce	1.198.800	785.400	353.430	0	431.970	0	Gmina Kleszczele
8.	Przebudowa drogi gminnej Nr 109164B w miejscowości Kraszewo gmina Kleszczele	194.640	194.640	194.640	0	0	0	Gmina Kleszczele
9.	Przebudowa drogi gminnej Nr 1743B we wsi Piotrowszczyzna	188.524	188.524	188.524	0	0	0	Gmina Kleszczele
	Ogółem	13.222.301	3.008.901	881.357	300.000	1.827.544	0	X

Wykaz zadań inwestycyjnych finansowanych ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej w 2008 r.

Lp.	Nazwa zadania inwestycyjnego i jego lokalizacja	Źródło dofinansowania	Okres realizacji	Dotychczas poniesione wydatki	środki wynikające z planu na 2008 r.	Środki własne	Środki funduszy pomoc.	Inne kredyt
1.	Uregulowanie gospodarki ściekowej na obszarze aglomeracji Kleszczele-Dobrowoda - Repczyce	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	2008-2011	135.941	1.310.077	27.519	982.558	300.000
2.	Przebudowa wodociągu w Kleszczelach	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego	2008-2011	0	228.201	34.230	193.971	0
3.	Wiejska świetlica integracyjna Policzna bramą do Europy	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	2008-2009	8.400	120.111	30.028	90.083	0
4.	Wiejska świetlica integracyjna Dobrowoda bramą do Europy	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	2008-2009	0	97.850	24.462	73.388	0
5.	Przebudowa drogi gminnej Dobrowoda-Repczyce	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego – Działanie 2.1 poddziałanie 2.1.1 , oś priorytetowa II	2008-2009	0	785.400	353.430	431.970	0
6.	Budowa budynku zaplecza sanitarnego z częścią socjalną przy zalewie „Repczyce”	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	2008-2009	0	74.098	18.524	55.574	0
	Ogółem:			164.025	2.615.737	488.193	1.827.544	300.000

Możliwości sfinansowania potrzeb inwestycyjnych gminy zależą przede wszystkim od poziomu dochodów oraz niezbędnych wydatków na zaspokojenie bieżących potrzeb publicznych. Im wyższe dochody i niższe wydatki, tym większe możliwości finansowania potrzeb rozwojowych.

Podstawą finansowania potrzeb inwestycyjno-rozwojowych jest budżet gminy. Fundusze Unii Europejskiej stanowią znaczny procent finansowania przedsięwzięć, których realizacja jest zgodna z założeniami programów UE.

Inne źródła finansowania zadań zawartych w PRL gminy Kleszczele to:

- budżet państwa (m.in. każdy z programów operacyjnych funduszy strukturalnych UE na lata 2008-2013 posiada określony poziom dofinansowania,

- budżety partnerów (m.in. samorządów, WWF, Fundacji Wspomagania Wsi, partnerstwo publiczno-prywatne),
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- kredyty i pożyczki m.in.
- środki finansowe pochodzące z innych instytucji, organizacji m.in. Bank Światowy.

20. System wdrażania

Wdrażanie Planu Rozwoju Lokalnego rozpocznie się poprzez wprowadzenie go w życie uchwałą Rady Miejskiej w Kleszczelach. Odpowiedzialnym za jego realizację i merytoryczny nadzór będzie burmistrz Kleszczel.

System wdrażania PRL powinien doskonalić istniejące i tworzyć nowe instrumenty jego realizacji, monitorować realizację celów i zadań strategicznych, uwzględniać zachodzące zmiany i prowadzić do aktualizacji strategii.

System wdrażania PRL będzie realizowany w oparciu o system wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej. Beneficjenci korzystający ze środków finansowych funduszy strukturalnych UE są zobowiązani przestrzegać zasad i procedur wspólnotowych, które zostały określone w Rozporządzeniu z dnia 21 czerwca 1999 r. Nr 1260/1999 wprowadzającym ogólne przepisy odnośnie funduszy strukturalnych. Bezpośrednim wdrażaniem Planu Rozwoju Lokalnego zajmować się będą pracownicy Urzędu Miejskiego w Kleszczelach. Do ich obowiązków należeć będzie: przygotowywanie wniosków aplikacyjnych i wszystkich niezbędnych dokumentów, załączników, pozwoleń, przygotowanie dokumentacji technicznej projektów, obsługa finansowa projektów, monitorowanie realizacji projektów, składanie sprawozdań z ich realizacji.

Do zrealizowania niektórych zadań konieczna będzie współpraca z władzami sąsiednich gmin, powiatu oraz sektorem prywatnym. Realizatorzy zadań są odpowiedzialni za wybór bezpośrednich wykonawców inwestycji oraz dostawców usług i towarów a także za wykonanie zaplanowanych i finansowanych działań niezbędnych do osiągnięcia wyznaczonych celów. Podmioty te odpowiadają za gromadzenie niezbędnej dokumentacji i danych pozwalających na pełną kontrolę sposobu realizacji projektu.

Na terenie gminy realizowane będą projekty, które uzyskają największe poparcie społeczne, będą uzasadnione ekonomicznie oraz będą się charakteryzowały największą wartością lokalną. W uzasadnionych przypadkach wybór projektu będzie konsultowany z radnymi.

21. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej

Monitorowanie to proces systematycznego gromadzenia i analizowania wiarygodnych informacji (finansowych i statystycznych) związanych z wdrażaniem projektów.

Celem prowadzenia monitoringu jest zapewnienie zgodności realizacji projektów, działań z wcześniej założonymi celami, zapewnienie maksymalnej efektywności realizacji Planu Rozwoju Lokalnego poprzez nadzór nad instytucjami odpowiedzialnymi za zarządzanie i wdrażanie projektów. Za monitorowanie odpowiedzialna będzie wyznaczona przez burmistrza jednostka organizacyjna Urzędu Miejskiego w Kleszczelach.

Plan będzie monitorowany nie tylko pod względem zgodności z harmonogramem rzeczowo-finansowym, ale również pod względem dopuszczenia do realizacji projektów, które gwarantują efektywne, racjonalne, gospodarcze i celowe wykorzystanie środków.

Monitorowanie finansowe jest dość dobrze rozwinięte, jednak monitoring produktów rzeczowych, rezultatów i oddziaływania realizowanych projektów będzie wymagał doskonalenia. Procedury dotyczące uruchomienia i obiegu przepisów finansowych, mających na celu

zapewnienie ich przejrzystości oraz opis procedur i rozwiązań służących kontroli wynikają z ustawy o finansach publicznych.

Kluczowe znaczenie w monitorowaniu i stymulowaniu realizacji Programu Rozwoju Lokalnego posiada Urząd Miejski w Kleszczelach, który będzie odpowiedzialny za prawidłowość realizacji zadań oraz ewentualne interweniowanie w przypadku stwierdzenia opóźnień lub nieuzasadnionej rezygnacji z realizacji zadania.

System monitorowania realizacji Planu Rozwoju Lokalnego jest ściśle powiązany z przyjętą koncepcją komunikacji społecznej, która zakłada aktywizację lokalnej społeczności i pełnego włączenia tego systemu w proces tworzenia planu. System zapewnia informację opinii społecznej o zakresie i wymiarze pomocy wspólnotowej dla poszczególnych projektów i rezultatach działań.

Sposoby oceny Planu Rozwoju Lokalnego

Ocena Planu Rozwoju Lokalnego ma służyć przede wszystkim oszacowaniu osiągnięcia wskaźników oddziaływania, czyli długotrwałych efektów poszczególnych projektów w planie.

PRL ma udzielić odpowiedzi na pytanie o trafność planowanych, przeprowadzonych i zakończonych inwestycji w odniesieniu do potrzeb lokalnych, ocenić korzyści i efekty ich wdrożenia. Dokonanie oceny jest obowiązkiem każdego z beneficjentów projektu. Rezultaty przeprowadzanych ocen będą udostępniane publicznie zgodnie z przyjętymi rozwiązaniami dotyczącymi komunikacji publicznej.

Metody oceny realizacji Planu Rozwoju Lokalnego:

- 1). ocena realizacji poszczególnych przedsięwzięć inwestycyjnych, realizowanych w ramach PRL, będzie dokonywana okresowo przez nadzorujących ich wykonanie urzędników zarówno w trakcie jak i po ich zakończeniu.
- 2). ocena stopnia realizacji PRL, będzie dokonywana raz do roku w czasie sesji budżetowej przez Radę Miejską, a wyniki oceny będą podstawą do wprowadzenia zmian i nowelizacji Planu Rozwoju Lokalnego.

Ocenić powinny podlegać następujące zagadnienia dotyczące słuszności ich realizacji:

- trafność wyboru działań w odniesieniu do zmieniających się potrzeb i czynników zewnętrznych.
- skuteczność z jaką realizacja działań przyczyniła się do realizacji priorytetów.
- użyteczność- czyli jak realizacja działań wpłynęła na zaspokojenie potrzeb społecznych.
- trwałość rezultatów zrealizowanych zadań.

Raporty z oceny Planu Rozwoju Lokalnego oraz poszczególnych projektów sporządzane będą zgodnie z zaleceniami Unii Europejskiej oraz innych instytucji zaangażowanych w realizację konkretnego projektu.

Czynnikiem gwarantującym osiągnięcie planowanych efektów w wyniku realizacji określonych inwestycji będzie współpraca sektora publicznego z sektorem prywatnym oraz organizacjami pozarządowymi.

Public relations Planu Rozwoju Lokalnego

Główną instytucją odpowiedzialną za promocję PRL, za informację i promocję działań realizowanych w ramach PRL będzie Urząd Miejski w Kleszczelach.

Sposoby promocji inwestycji współfinansowanych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej reguluje Rozporządzenie Komisji Europejskiej Nr 1159/2000 z dnia 30.05.2000 r. w sprawie „Zasad informowania i promocji projektów współfinansowanych z funduszy strukturalnych”.

Cele upowszechniania informacji o Planie Rozwoju Lokalnego:

1) określenie sposobów zapewnienia powszechnego dostępu do informacji o możliwościach aktywnego uczestnictwa w procesie przygotowania PRL, poprzez: konferencje prasowe, zamieszczenie informacji na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Kleszczelach.

2). informowanie o możliwościach wykorzystania środków z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej na realizację projektów służących rozwojowi lokalnemu.

3). informowanie o planach realizacji poszczególnych zadań i projektów realizowanych na terenie gminy Kleszczele.

Grupy docelowe:

- mieszkańcy gminy
- partnerzy społeczno-gospodarczy
- środowisko przedsiębiorców
- organizacje pozarządowe
- regionalne i lokalne władze
- media

Przewodniczący Rady

mgr inż. Paweł Szatyłowicz